

AZ ELDORÁDÓ MULATÓ

VARGA ZOLTAN

I.

Nem vitás, hogy az a kétbalkezes hülye Paradicsom volt az oka az egésznek. Ha nem beszéli tele a fejünket, szent, hogy minden másképpen történt volna. Vagy legalábbis nem járjuk meg úgy, ahogyan megjártuk. Mert az Eldorádó mulatót ő említette először. És ő ajánlotta, hogy odamenjünk. Valamennyiünknek bogarat ültetett a fejébe.

Pedig, ha meggondolom, mi bajunk volt nekünk a szökés után? Kicsit talán szokatlan volt a helyzet, mégis, odalenn a völgyben nagyjából mindennünk megvolt. Ennivaló bőven akadt, és nem is kellett olyan nagyon törni magunkat érte. A vidék teljesen lakatlan volt (úgyhogy legföljebb azon törhettük a fejünket, hogyan is kerültünk ilyen ember nem járta tájra), az állatok szelídek: alig menekültek előlünk, úgyhogy — főleg az elején, amíg ki nem ismertek bennünket — egészen könnyen elkaphattuk őket. De még később is, mikor már félénkebbek lettek, majd mindig dugig tömhettük magunkat szarvas-, vadkecske-, vagy antilophússal; számtalan nyuliat is ejtettünk, éppen csak a hurkokat kellett ügyesen elhelyezni. Dehát Ragyás értett az ilyesmihez, csuda dörzsölt alak volt, meg különben is — ő legalábbis így mondta — vadászcsaládból származott. Na és a patak, ami a völgyünket átszelte, az is tele volt hallal, néha még kézzel is megfoghattuk őket...

Hát szóval, jól azért megvoltunk. Ágakból, levelekből egészen rendes kis viskót tákoltunk össze, éppen csak hogy védve legyünk az eső elől, mert hideg nem volt, sőt mondhatom, irtó kellemes volt a levegő, meg minden. Eső után, ha kisütött a nap, különösen szép volt a vidék: az ágak, levelek csillogtak a víztől, a ragyogó cseppek néhol úgy lógtak egymás mellett egysorban, mint a gyöngyfüzércek, na és a madarak énekeltek, ilyenkor énekeltek a legszebben. Sok tarka madár volt ott az erdőben, olyanok, amilyeneket azelőtt sohasem láttunk... Mondom, szép volt, de azért lehet, hogy csak később tetszett így, ahogy visszagondoltunk rá, főleg akkor, amikor végleg be kellett látnunk, hogy beleestünk a szószbá, csöbe húztak, átejtettek bennünket...

Mert hát néha azért unatkoztunk is, és unalmunkban egymást martuk. Na és a nők is hiányoztak, sokkal jobban, mint azelőtt a Telepen, a sovány rabkoszt és a kemény meló mellett. Ugyanis onnan a Telepről szöktünk meg: alaposan előkészítettünk mindent, simán ment az egész és azután vetődtünk arra a lakatlan, de pompás vidékre, ami mintha egyene-

sen nekünk készült volna, kár, hogy nem becsültük meg jobban... Igaz, örültünk neki, de mégis inkább csodálkoztunk: nem értettük, hogy lehet az, hogy egy teremtett lelket sem látunk, s ez majdnem nyugtalanított bennünket. De a legfontosabb mégis az volt, hogy szabadok voltunk, úgyhogy nem is törtük olyan nagyon a fejünket azon, hogy tulajdonképpen mi is történt velünk, s főleg az elején leginkább még attól féltünk, hogy a smasszerok utánunk jönnek, kuttyákkal, úgy, ahogy szokták; de szerencsére senki sem jött, sőt valahogy minden, ami azelőtt volt, egészen eltűnt. Mintha valami teljesen más világba csöppentünk volna. Fura helyzet volt, elismerem, de új és érdekes is... Csak hát nekünk nem volt maradásunk.

De hát mondom, az az istenverte Paradicsom — a vörös haja meg a kerek vörös képe miatt neveztük így — okozta az egészet. Hogy az Eldorádó mulató! Hogy ott minden milyen szép meg jó!... Persze nem vettük komolyan, tudtuk, hogy fantazál. Mert mindig ilyen fantazálós volt: mesélte már ő azt is, hogy a nagybátyja nagykövet és emellett írógépgyára is van, pedig, akárcsak ő maga, meg az egész pereputtya, világéletében ócska kis zsebtolvaj volt csak. De azt hiszem nem is volt rendben a feje egészen, mert valahányszor ilyesmit hordott össze, mintha maga is hitte volna, amit mond. Így persze nem hittük az Eldorádó mulatót sem, mégis meghallgattuk, mert egyéb dolgunk úgysem akadt. És valahogy még élveztük is a meséjét, mert senkinek sem volt közülünk olyan dumája, mint neki, sőt egy ideig úgy is tettünk, mintha minden szavát hinnénk; sajnáltuk volna, ha abbahagyja. Ha egyikünk-másikunk néha közbe is vetett egy-egy megjegyzést, az is mindig olyan volt, mintha nem is kételkednénk igazán, csak ugratni akarnánk. Pedig az ábra fordított volt: úgy tettünk, mintha hinnénk neki, és közben befelé csak röhögtünk rajta.

Soha semmiről sem hordott össze annyit, mint éppen az Eldorádó mulatóról: — Ha tudnátok, micsoda lányok vannak ott — kezdte rá egy este, amikor mind a tűz körül üldögéltünk. — És mind csak arra várnak, hogy az olyan ürgék, mint mi, az ágyukba feküdjenek. Még fizetni sem kell. Potyára van minden. Megrakhatod a bendódet, meg piálhatsz is, amennyi belédfér. És addig maradhatsz ott, ameddig akarsz...

Ragyás halálos komoly képet vágott: — Aha, értem. Az egész valami ingeny kupi, kosztal, kvártéllyal kombinálva.

— Olyasmi — helyeselt Paradicsom buzgón, ragyogó arccal. — Meg még minden más is.

— Még más is? Ne mondd.

— De mondom. Mert van ott minden, ami csak kell a népnek. Mindenki azzal szórakozik, amivel éppen akar. Van ott mozi, színház, cirkus, amit csak elképzelhetsz. Meg könyvtár is, ha valakinek nincs okosabb dolga az olvasásnál.

— Tényleg? — Ragyás tovább játszott a ájtatos csodálkozót.

— Hát persze. Mert ne gondoljátok, hogy az csak valami közönséges lebuji, azért mert mulatónak nevezik. Na persze az is van ott, de nem azért hívják így, hanem mert ott mulatság az élet. De az egész inkább valami telep. Szórakozótelep, érted?

Egy másik pofa, akit általában Dokinak hívtunk, erre megjegyezte: — Telep? Na köszönöm szépen. Egy életre elegendem van a telepekből. Nem azért szöktem meg.

Paradicsom, ha lehet, erre még pirosabb lett, mint máskor: — Jaj de süket vagy! Értsd meg már, ez egész másféle telep, mint amire te gondolsz. Ezt egyenesen nekünk csinálták, vagyis olyanoknak, mint mi vagyunk.

— Hát ami azt illeti — mondta erre Doki sunyin vigyorogva —, azt a másik telepet is nekünk csinálták. *Olyanoknak, mint mi vagyunk.*

Paradicsom most már majdhogy el nem bögte magát: — De ez más! Értsd már meg! Melózni egyáltalán nem kell. Ha akarod, egész nap az ágyon dögölhetsz és a plafont bámulhatod. Ez csak nem ugyanaz?

Nem sok hiányzott hozzá, hogy egymásnak essenek. De Ragyás, aki félig-meddig görénak számított köztünk, közbebődült: — Kuss! — aztán külön Dokira támadt: — Hagyd beszélni! Nagyon érdekes, amit mond. — Végül Paradicsom felé fordult: — Na folytasd csak. Hogy is van ez a dolog? És aki röhögni mer...

Paradicsom erre tovább folytatta a szöveget: — Csak éppen nagyon nehéz odatalálni. Mert senki sem tudja pontosan, merre van...

Jó ideig beszélt így, de aztán Ragyás hirtelen félbeszakította: — Ez mind szép, de én azt is szeretném tudni, ki fizeti ezt az egészet?

Paradicsom meghökkenve kapta fel a fejét: — Mondtam már, hogy ingyen van. Teljesen ingyen.

Ragyás azonban tovább erősködött. Ha ő egyszer a fejébe vett valamit, nem lehetett éppen könnyen lerázni: — De azért a cechet csak fizeti valaki. Ha nem a palik, akik odamennek, akkor valaki más. Ez tiszta dolog. Mert ingyen semmi sincs, apuskám, ezt már megtanulhattad volna.

Paradicsom képe mintha kicsit megnyúlt volna. Pár pillanatig nem is szólt semmit. És amikor megszólalt, látszott rajta, hogy akkor ötlötte ki az egészet. Mégis úgy beszélt, mintha csodálkozna, hogy mi még semmit sem hallottunk arról, akiről mesél.

— Hát Mr. Goodsoul — mondta hirtelen.

— Hát az meg kicsoda? — kérdezte két hang is egyszerre.

Erre aztán egészen úgy nézett ránk, mintha kettőig sem tudnánk számolni: — Ja persze — ütött a homlokára —, ti még nem is hallottátok Mr. Goodsoulról... Amerikai. Irtó gazdag. Milliomos. Vagy nem is: milliárdos. Ő alapította az Eldorádó mulatót. Emberbaráti célokból.

— Aha. Valami biztos nincs rendben nála...

— Nem tudom, meglehet. De mindegy. Nekünk ez csak a hasznunkra van... Mert ő csak az olyan pasikat bírja, akik a sitiből szöktek. Aki nem ült legalább egy évig, az sohasem juthat be a Mulatóba.

— Komolyan?

— A legkomolyabban... A fene tudja, miért csinálja ezt, de így van. Meglehet, csak azért, hogy bosszantsa a zsarukat, akik semmit sem tehetnek ellene. Egytől egyig a zsebében vannak. Meg azt is mondják, ő is ült valamikor... Hát szóval, állati lenne, ha odajuthatnánk. Gondoljátok meg! Potyára kapnátok mindent, amit csak szemetek-szátok kíván...

Minél tovább beszélt, annál jobban tűzbe jött. Néhányan már igazán alig állták meg röhögés nélkül, de mert Ragyás görbén nézett rájuk, mukkanni sem mertek, nehogy elrontsák a murit. Csak eltakarták az ar-

cukat, vagy olyan képet vágta, mintha gyomorgörcs kínozná őket. Egypáran a hasukat fogva odébb is álltak, hogy kedvükre kiröhögessék magukat. De Ragyás komolyan bólogatva tovább kérdezett: — De mondd csak, kitől hallottad ezt az egészet? Ki mesélte neked?

— Egy pók, akivel az E.-i gyűjtőben voltam együtt. Igaz, a Mulatóban ő sem volt soha, de ismert egy alakot, akinek egy ismerőse járt ott és remekül érezte magát. Akár élete végéig is ott maradhatott volna, csak hát az ördög rávette, hogy eljőjön onnan... De azért ebben kell lenni valaminek. Mert a pacák annyit mesélt, hogy azt nem szophatta ki a kisujjából. Mesélte például, hogy van ott egy nő, egy fekete... tudom, mert a fényképét is megmutatta... szóval egy nő, valami Rozalinda, hát, hogy annak micsoda...

Igy fújta még egy jó ideig, amíg a végén már egyikünk se bírta ki, és mindnyájunkból egyszerre pukkadtt ki a röhögés, amire aztán Paradicsom felhúzta az orrát, és elhallgatott.

De azért azon az éjszakán, bár közben egyre a nevetés bugyborékkolt bennem, mikor a kunyhónkban a szénába vackoltam magam, sokáig mégis arra gondoltam, nem is lenne éppen rossz, ha valóban létezne az a bizonyos mulató vagy telep, amiről ez a gőzös fejű Paradicsom mesélt, sőt esküdni mernék, a többiek is ugynígy voltak ezzel. Egészében valahogy nyugtalan éjszaka volt: a legtöbben csak nehezen aludtak el, hánykolódtak, mocorogtak. Ahogy forgolódtunk, szöszmötöltünk, a szénaágy egyre zizegett alattunk.

Paradicsom ezután néhány napig alig szólt hozzánk. Az Eldorádó mulatót pedig egyáltalán nem emlegette. Sértetlen ténfergett közöttünk, és olyan arcot vágott, mint aki mindent jobban tud nálunk, de egyben azt is tudja, úgyszólván hiába dumálna nekünk; valószínűleg rettentő tökfeknek tartott bennünket, akikkel szóba állni sem érdemes.

Aztán egyszer, mikor éppen a távolban kéklő hegyeket néztük, hirtelen megszólalt. Úgy kezdte rá, mintha közben semmi se történt volna: — Én mondom nektek, az Eldorádó mulató ott van valahol a hegyeken túl. A fejemet tenném rá.

A közelében kuporgó Doki ránézett. — Miből gondolsz? — dűnnyögte unottan.

— Szimatot fogtam. Márpedig ha én egyszer megszagolok valamit...

— Fajtiszta vadászkutyák lehetnek az őseid között.

De Paradicsom, mintha semmit sem hallott volna, tovább locsogott: — Ja igaz, most jut eszembe, a tag, akivel együtt voltam, mondta is, hogy irtó hegyeken kellett átmennie, amíg odaért... Na persze, nem ő maga, hanem az ismerősenek az ismerőse... Szóval én mondom nektek, ezek lesznek azok a hegyek. Persze nem tudom biztosan.

— Akkor meg mit locsogsz? — förmedt rá Ragyás, akinek semmi kedve sem volt folytatni a játékot.

— Csak úgy... — mondta erre megszeppenve. Aztán úgy folytatta, mintha csak hangosan gondolkozna: — Mert azért nagy hülyeség lenne, ha egyszer csak kiszülne, hogy a Mulató ott vár ránk a hegyek túlsó oldalán, mi meg csak itt rohadunk a völgyben, és a kisujjunkt se mozdítjuk, hogy odajussunk...

De mi persze csak legyintettünk, és faképnél hagytuk. Később pedig, ha újra kezdte, rá is szóltunk, hogy tartsa a száját. Untuk már az egészet; főleg ha elénkpingálta, hogy micsoda nők vannak ott. Mert hát ez volt az egészben a pláne; ezért nem találtuk a helyünket éjszaka. Ragyás egyszer még le is kent neki egyet, annyira unta már, amit nemrég még oly murisnak talált. Így aztán jó ideig senki se emlegette a mulatót, s úgy látszott, mintha egészen meg is feledkeztünk volna róla. De csendben a fejünkben csak ott motoszkált továbbra is. Mintha belülről rágott volna bennünket.

II.

De egy napon mégis fölszedtük a sátorfánkat, és elindultunk a hegyek felé. Persze nem a Mulató kedvéért, mert azt mindnyájan süket dumának tartottuk, de valahogy gondoltuk, megnézzük, mi van a hegyek túlsó oldalán. Egyikünk sem járt még ott, na és arra is számítottunk, hátha ott lakott vidékre bukkanunk, vagy ha nem, hát legalább vadban még a mienknél is gazdagabb tájra.

Az igazat megvallva, nagyon untuk már magunkat meg főleg egymást ott a völgyben. Akármilyen szép is volt, torkig voltunk már a nomád étellel, s meglehet, egy kicsit talán még a Mulatót is hittük vagy legalábbis gondoltunk néha rá. Nekem mindenesetre többször megfordult a fejemben: „ha Paradicsom igazat mondott volna, akkor most a Mulató felé közelednék”, és szent, hogy a többiek is gondoltak erre. De szólni senki sem szólt; a Mulatót még Paradicsom sem merte emlegetni: félt, hátha Ragyás újra a képébe mászik. Mégis, az arca csak úgy ragyogott. Amikor a sűrű erdőn, bozótoson át csörtetve megindultunk, úgy nézett ránk, mintha máris mindenben igaza lenne. Izgalmában újra olyan piros lett, amennyire csak lehet. Igaz, meleg is volt; szakadt rólunk a verejték.

Sokáig mentünk, amíg a hegyek közelébe értünk. Napokon át küszködtünk, vagy talán hetekig is; nem tudom, de tény, hogy a hegyek nagyon messze voltak, sokkal messzebb, mint gondoltuk; alaposan kidöglöttünk és elcsigázódtunk, mire valamivel közelebb kerültünk hozzájuk. Még szerencse, hogy vad bőven akadt, meg mindenféle gyümölcs is és ami a legfontosabb, ivóvízben sem szenvedtünk hiányt; mindenfelé a fák között tiszta vizű patakok voltak, a hegyek felől folytak a völgy felé. Így hát csak ment a dolog valahogy, csak éppen régi, még a Telepről magunkkal hozott zebraruháink szakadtak el végleg, majdnem egészen pucérak voltunk már, na és a cipőnk is lefoszlott rólunk; leginkább fölsebzett lábunk miatt ment nehezen a járás. De nem törtünk le, és ez is csak azt mutatja, titokban mégis reméltük, hogy amit Paradicsom mondott, mégsem egészen hazugság. Mert máskülönben hogy lett volna annyi kitartás bennünk?

Hogy lassan fölfelé megyünk, azt egy ideig inkább csak a lábunkon éreztük; látni alig láttunk valamit, úgy eltakartak előlünk mindent a fák. Csak amikor a remete barlangja közelében kiértünk az erdőből, vettük észre, hogy jócskán magasabbra kerültünk. A hegyoldal itt sokkal meredekebb lett, és nem is nőtte be erdő többé, csak valami bokrok, valamivel magasabbak az embernél. Ezek borították a hegyoldalt végig

fölfelé, amíg csak a szem ellát. Igaz, valami nagyon messze most sem láttunk, mert a hegyek láncát köd takarta el.

A remete barlangja volt utunk során az első menedékház. Közönséges barlang volt persze, s nekünk ugyan eszünkbe se jutott volna így nevezni, de a remete mondta így, és aztán elmagyarázta, hogy fölfelé haladva még más menedékházakat is találunk. De mi majdnem mit sem sejtve haladtunk el mellette: éppen csak a füstszagról éreztük meg, hogy valaki tanyázik a környéken, és csak később vettük észre a lukat a hegyoldalban, meg a füstöt, ahogy gomolyog belőle. Erre aztán odamentünk, hogy megnézzük, miféle ürge is vette bele magát. De még oda sem értünk, a remete — biztosan mert hallotta a hangunkat és lépteinket — máris kibújt az odújából, és integetve hívott bennünket. Fura egy tag volt: az arca csupa szőr, ollót vagy borotvát tán életében nem látott, meg a ruhája is valami szőrös állatbőrből készült. Nehéz lenne megmondani, mihez hasonlított jobban, ősemberhez vagy remetéhez. De mi általában akkor is meg később is, csak remetének emlegettük... Ott állt a barlangja előtt, és hajlongva köszöntött minket. Aztán arról kezdett beszélni, hogy tudta, jönni fogunk és már régóta vár ránk. Egy kicsit már erre is leesett az állunk.

De azért mégsem ez volt, amitől mindnyájan fenékre ültünk. Ez csak később jött, amikor megkérdezte: — Az Eldorádó mulatóba mentek?

Azt se tudtuk, mit mondjunk, annyira elcsodálkoztunk. Nem tudtuk megérteni, hogy van az, hogy most egyszerre még valaki akad, aki a Mulatóról beszél, amiről eddig azt hittük, csakis Paradicsom kótyagos fejében létezik. Na és persze azt se tudtuk, oda megyünk-e. Csak néztünk egymásra, sőt valaki a foga között meg is jegyezte: — Na, még egy dilis. — De aztán Paradicsom, aki hirtelen irtó nagy legény lett, előállt, és mondta, hogy igen.

— Ó, hát akkor ti vagytok azok! — mondta erre a remete, még mindig hajlongva. — Csakugyan ti vagytok, akikre várok. Nagyon örülök, hogy idetalálatok. Őszintén szólva, kicsit féltém, hátha eltévedtek. — És ahogy befelé tessékelt bennünket, egyre tovább beszélt, egészen izgatott lett, ujjait folyton a szakállába fonta, ide-oda topogott, azt se tudta hirtelen, hova is tegyen bennünket. Elmondta, hogy őt maga Mr. Good-soul értesítette jövetelünkről és bízta meg, lásson el minket mindennel, és igazítson útba bennünket. Ahányszor csak Mr. Goodsoul nevét említette, szörnyen tisztelettudó pofát vágott, égnek fordította tekintetét, mi meg egészen kikészültünk a csodálkozástól. Méghogy ilyet!... Vagyis kisült, hogy nemcsak az Eldorádó mulatót, hanem még Mr. Goodsoul-t sem egyedül Paradicsom találta ki.

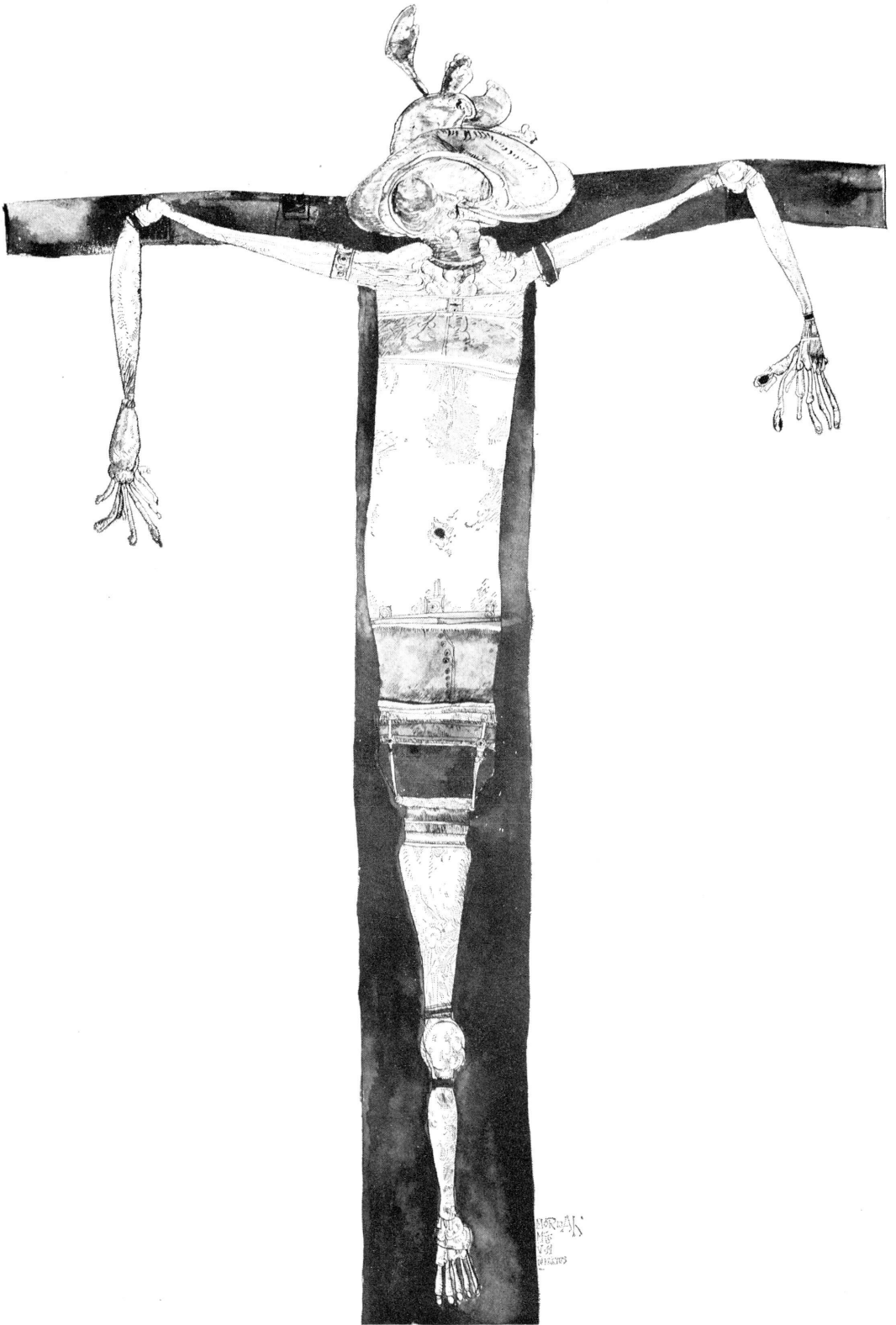
Ezután három vagy négy napig a remeténél maradtunk. Egész álló nap a füstös barlang mélyén húztuk a lóbórt vagy kívül a barlang előtt sütkéreztünk, a remete meg a fölsebzett lábunkat kenegette, kötözgette. Irtó törte magát, hogy a kedvünkben járjon, bár ami az ellátást illeti, hát az jobb is lehetett volna: állati kemény szárított húst adott meg kecsketejet. Ragyás meg is jegyezte: — Na szép kis milliárdos lehet, ha ilyen ágrólszakadt megbízottja van. Ettől még megfújni se érdemes semmit. — De mielőtt továbbálltunk, a kőbaltáját mégis elcsórta tőle; mert hát Ragyás már ilyen, csak úgy szokásból is szajrézik, nehogy kijöjjön a gyakorlatból. Pedig a remete igazán rendes volt; a végén még föl is ruházott bennünket. Durva bőrből készült ruhákat adott és bocs-

korokat; ő maga varrta őket már jó előre, pontosan tízet, vagyis annyit, ahányan voltunk; világos hát, hogy csakugyan várt ránk. Különben sokat kérdeztünk, szeretnénk volna minél többet megtudni az Eldorádó mulatóról meg Mr. Goodsoulról, de kisült, hogy sokat ő se tud az egészről: a Mulatóban sosem járt, és Mr. Goodsoult se látta sohasem. De mintha nem is nagyon akart volna beszélni ezekről a dolgokról: rendszerint azzal húzta ki magát, hogy ő se tud mindent és sok dolgot nincs is jogában előre elmondani. Mégis egyre csak biztatott, menjünk bátran, holtbiztosak lehetünk, hogy nem fogjuk megbánni.

Így indultunk el újra, anélkül, hogy pontosan tudtuk volna, mi igaz az egész meséből, mi nem és egyáltalán, hogy mire számíthatunk. De azért rettenetesen fölcsigázódtunk, és irtó kedvünk kerekedett. Úgy láttuk, valaminek csak kell lenni a dologban, mert sehogy sem eshetett meg, hogy Paradicsom és a remete összebeszéltek volna, hiszen szent, hogy azelőtt sohase látták egymást. Na igen, sok mindent nem értettünk, mégis, egyszerre alig fértünk a bőrünkbe, ha arra gondoltunk, hogy túl a hegyeken talán mindenféle jóval várnak ránk. Már a barlangban is, meg később az úton fölfelé, folyton Paradicsomot nyúztuk: nagyokat csaptunk a vállára, oldalba boksztuk, meg időnként a fenekére is húztunk: — Az istenit — mondtuk neki —, még majd kiderül, nem is olyan hülyeség, amit összehordtál. De hát ki gondolná egy ilyen östulokról, hogy valamiben igaza is lehet. — Paradicsom meg fölült a magas lóra, úgy járt köztünk, mintha csak degeszre tömött pénztárca lapulna a zsebében, és be nem állt a szája: szakadatlanul a Mulatóról mesélt, már amit állítólag az ismerőse ismerősétől hallott róla, úgyhogy a kapaszkodás fáradtságát szinte meg se éreztük. Pedig itt már igazán nem volt könnyű a járás: a bokrok tüskés ágai egyre belénk akadtak, néha még a bőrruhánkat is elszakították, átdőfték a bocskorunkat, és a talpunkba fúródtak. Még szerencse, hogy el nem tévedhettünk, mert itt valami kis út mégiscsak volt, s a remete a lelkünkre kötötte, hogy ahhoz tartsuk magunkat. Nem tudtuk ugyan biztosan, ember vágta ösvény-e, ami ott a bokrok közt hol eltűnt, hol újra felbukkant, vagy csak valami vadcsapás, de mégis tudtuk, merre menjünk. Azelőtt, odalenn az erdőben, csak vaktában haladtunk előre, s így máig is rejtély, hogy esett, hogy éppen a remete barlangjához jutottunk.

Így értünk el, öt vagy hat nap múlva, a második „menedékházhoz”. Éppen jókor, mert a szárított hús, amit a remetétől kaptunk, ugyancsak elfogyott már, vadnak pedig nyomát se láttuk errefelé. Ez már mégis valami házforma volt, ha csak amolyan viskó is, dorongokból, levelekből összeróva, s a füst is csak az ajtót helyettesítő nyíláson tódult ki, de fő, hogy itt is vártak ránk, kajával meg mindennel, ami kell. Az itteni ürge már valamivel rendesebben nézett ki: igaz, a ruhája neki is csak bőrből volt, de szebben kikészítve, na és a szakállát is jobban rendben tartotta. A szárított húshoz, ami különben jobb is volt, mint a remetéé, még valami fekete kemény lepényt is adott: valami óriási íze ugyan nem volt, de mégis jólesett, mert amióta a Telepről megszöktünk, főleg csak húst ettünk és hát azt is megunhatja az ember.

Akárcsak a remete, ez is Mr. Goodsoul emberének mondta magát, és, ahogy mondta, szintén előre várt ránk. A Mulatóról is mesélt, jóval többet, mint a remete, de persze nem annyit, mint Paradicsom, mert rajta senki se tett túl. A Mulatóban persze ő sem járt, neki is csak

úgy meséltek mindent, olyanok, akik megint csak másoktól hallották a dolgokat. A végén ő is adott útravalót, amije volt, meg új ruhát és bocskort, olyat, amelyet ő viselt. Mi meg egészen fölvilványozódtunk. Mert Paradicsomot is beszámítva, most már hárman voltak, akik tudtak a Mulatóról, úgyhogy egyszerre egészen biztosra vettük, hogy a végén csak odaérkezünk. Nem csoda hát, hogy jóllakottan, kipihenten, ugyan-csak nagy gözzel vágtunk neki az útnak.

Az út itt már valamivel szélesebb volt, és egyáltalán nem látszott többé vadcsapásnak; de ugyanakkor meredekebb is lett. Körülöttünk pedig valahogy sivárabb lett minden: kétoldalt a bokrok már nem voltak olyan magasak, mint előbb, és meg is ritkultak valamennyire; néhol kisebb-nagyobb füves részek is voltak közöttük, az úton pedig helyenkint csupasz sziklák is meredeztek a földből, néha igazán olyanok voltak, mint a lépcsők, annyira, hogy sokszor nem tudtuk, nem lépcsők-e tényleg, ember csinálta lépcsők — volt, aki azt mondta, igen, volt, aki nem —, de mindenesetre elég jól járhattunk rajtuk, néha alaposan ki is dögöltünk közben. De ezt egyelőre föl se vettük, inkább az zavart, hogy az utat szinte csak az orrunk előtt láttuk, mert előttünk a láthatárt mindig köd borította. Fura köd volt, vagy harminc-negyven lépésnyire kavargott előttünk, de bele sohase kerültünk, mert ahogy közeledtünk hozzá, mindig visszahúzódott: sohase tudtuk előre, mihez közeledünk, akármilyen volt is előttünk, mindig csak akkor láttuk meg, mikor már egészen közel volt hozzánk. De még emiatt se gyulladtunk be, gondoltuk, magas hegyeken ez így szokott lenni: mert ilyen magasan még sohase jártunk. A következő menedékháznál aztán kérdeztük is a ködről az ürgét, aki várt bennünket, s az mondta is, hogy ez mindig így van erre felé.

Az itteni menedékháznak már egészen normális pofája volt. Fából épült ugyan, csak az alapja volt kőből, de már ablaka is volt meg kéménye is. Kaját pedig igazán pompásat kaptunk: sült húst, tojást, jó kenyeret, sőt bort is. Az itteni alak, aki valami parasztfőnöknek látszott — öreg pók volt már, vastag harcsabajusszal és ugyancsak bőven védte a piát —, elmondta, hogy Mr. Goodsoul üdvözetét küldi, szeretettel vár bennünket, és további kitartást kíván. De amikor megkérdeztük tőle, mikor üzenté ezt, nem tudta megmondani. Hebegni kezdett: lehet, hogy tegnap, de az is lehet, hogy hosszú évekkal ezelőtt. Mégis, mi még ebben sem találtunk semmi gyanúsat, úgy gondoltuk azért van ez így, mert túl sokszor szopja le magát. Ezenkívül még egy fényképet is mutatott, amiről azt mondta, az Eldorádó mulatóban készült. Sokat ugyan nem láthattunk rajta, csak valami pucéran táncoló lányokat, meg egészben is nagyon elmosódott volt már, töredezett és koszos, ki tudja, mikor kerülhetett az öreghez, aki úgy látszik, unalmában folyton nézegette, azért piszkolódott el annyira. De minket még ez is megnyugtatott, fene tudja, miért. Érdekes, hogy mi, akik máskor annyira dörzsöltek voltunk, most még nem is sejtettük, hogy egyszerűen pofára ejtettek bennünket. Nem is gondoltunk már rá, hogy a dolgokban valami hézag is lehet. Talán mert Paradicsom annyira teledumálta a fejünket...

De a következő menedékháznál, ami már szabályos köépület volt, egy kicsit mintha mégis szimatot fogtunk volna. De mégse komolyan, mert ha belül be is gerjedtünk egy kicsit, úgy tettünk, mintha minden

rendben volna. Na és inkább csak utólag kezdtünk gyanakodni. Pedig itt már nem is vártak ránk az ajtó előtt, mint eddig; úgy kellett be-zörgetnünk, sőt ugyancsak dörömböltünk, amíg a tag előbújt végre. Látszott rajta, hogy ugyancsak durmolhatott, mert egyre a szemét dörzsölte és egészen hülyén nézett ránk. Aztán meg megkérdezte, mit akarunk, s csak ezután tért észhez.

Hirtelen a fejéhez kapott: — Ja persze, persze. Maguk az Eldorádó mulatóba igyekeznek — kezdte, mert ez már magázott bennünket. — Értem már, hogyne érteném, persze, persze... — És ez volt egy kicsit gyanús nekünk, vagy inkább lehetett volna. Meg az, hogy hirtelen föl-elevenedve irtó nagy igyekezettel sürgölődött körülöttünk, egyre nevet-gélt, rőtýörészett, de ha a mulatóról kérdezzgettük, legtöbbször a süketet játszott. Néha ugyan mondott olyasmit, hogy „hát igen, az Eldorádó mulató, mesés hely az kérem, csodás egy hely, boldog, aki odakerülhet”, de amint csak tehette, másról kezdett beszélni: az apjáról, aki tengerész volt és egy cápa falta föl, meg a sógoráról, akinek lóversenyen úszott el minden pénze, úgylahogy a végén fölakasztotta magát. Vagy vicceket mesélt; rengeteg jobbnál jobb viccet tudott, nemegyszer szinte gurultunk a nevetéstől. Ugrabugrálás, pergő nyelvű, kis pók volt, szakadatlanul szórakoztatni akart bennünket, nekünk meg csak utólag jutott eszünkbe, hogy az egészet talán azért csinálta, nehogy a Mulatóról kérdezzgessük. Még egy régi tölcéséres gramofont és néhány őskori, agyonkoptatott lemezt is előkerített. Ezenkívül még a borbélymes-ter séghez is értett, sőt mint mondta, az eredeti foglalkozása is éppen ez volt: valamennyiünket megnyírt, megborotvált, mert, ahogy mon-
ta, torzonborz külsővel nem illik az Eldorádó mulatóba lépni. És ezzel csak átejtett bennünket: igazán azt hittük, most már a Mulató közelében járunk.

Búcsúzóra különben bőségesen megpakolt bennünket: hátizsákun-
kat kolbásszal, füstölt hússal, tojással tömte meg, sőt italt is adott. Általában ez már így volt: ahogy följebb kerültünk, az ellátás mindig jobb lett. Így volt ez a fekvőhelyekkel is: a remete barlangjában csak valami szénavackon aludtunk, a második menedékházban már valami pokróc is volt a szénára dobva, a piás öregnél szalmazsákokat talál-
tunk, itt meg már egészen rendes vaságyak voltak, matraccal, lepedővel, párnával, úgy, ahogy kell. De nem is ezzel volna baj, hanem, amikor kétnapi lépcsómászás után — mert itt már egészen szabályos lépcsők voltak, még ha durván faragottak is — újra egy menedékházhoz ér-
keztünk, még gyanúsabbnak látszott az ábra. Itt már két pofa is volt: az egyik nyilván a góré, akinek még irodája is volt, és egy afféle minden es legény, aki takarított, meg kiszolgált minket. A góré csak úgy az íróasztal mögött fogadott bennünket, egy nagy könyvben lapoz-
gatva a szemüvege fölött pislogott ránk, s már ez is nagyon nem tet-
szett nekünk. A nevünket kérdezte, a személyi adatainkat és hogy hová megyünk. Amikor pedig megmondtuk, hogy az Eldorádó mulatóba akarunk menni, egy-két pillanatig úgy nézett ránk, mintha halvány gőze se lenne, mi az az Eldorádó mulató. Ragyás erre megkérdezte, hogy Mr. Goodsoul megbízásából van-e itt, majd amikor a pacák még mindig nem értette miről van szó, elmondta, hogy a többiek a mene-
dékházakban, mind azt mondták, hogy Mr. Goodsoul szolgálatában állnak.

Erre mosolyogva bólogatni kezdett: — Hát, ha amazok az ő megbízásából vannak ott — mondta —, akkor feltehetőleg engem is Mr. Good-soul bízott meg. Ez már csak azért is valószínű, mert nehezen képzelhető el, hogy az egyes menedékházak gondnokait ne ugyanaz a személy vagy intézmény bizta volna meg. Én azonban sajnos nem emlékszem, kik, mikor és milyen körülmények közt bíztak meg ezzel a feladattal...

Később aztán hirtelen a homlokára bökött, és megjegyezte, hogy egyszer tényleg hallott a mulatóról, sőt Mr. Goodsoulról is, de nagyon régen, s azóta se gondolt rá, úgyhogy teljesen kiment a fejéből. Aztán, talán mert látta, hogy olyan képet vágunk, mintha a saját temetésünkön lennénk, vigasztalni kezdett bennünket. Elmondta, hogy ő azért szentül meg van győződve, a Mulató igenis létezik és ha nagyon akarjuk el is érjük egyszer. Erre aztán már nagyon furcsán néztünk egymásra, nem tudtuk, mit is szőlünk az egészhez. Később a mindenes legénnyel próbáltunk szóba állni, hátha belőle szedhetünk ki valamit. De az csak kerekre nyitotta szemét, hülyén bámult ránk, és értelmetlen nyöszörgő hangokat adott ki magából. Hamarosan megállapítottuk, hogy süketnéma; látszott rajta, hogy beszédünkéből egy kukkot sem ért.

És mégis, akármennyire láttuk is, hogy valahogy almás a helyzet, csak nekivágtunk egy újabb lépcsősornak, ami most is valahova föl a ködbe vezetett. Némán, összeszorított foggal mentünk tovább. Sokáig egyikünk se merte kiböki, hogy úgy érzi, valami nincsen rendben.

III.

De később, az egyik pihenő alatt — mert ez a lépcső már olyan meredek volt, hogy folyton meg kellett állnunk kifújni magunkat —, Doki mégiscsak kimondta, ami már jó ideje ott motoszkált bennünk:

— Csak azt tudnám, meddig megyünk még — szólalt meg fújtatva. — És hogy mi a fenének megyünk egyáltalán?

Hirtelen mind feléje fordultunk, és meghökkenve néztünk rá. Egy kicsit máris fölment bennünk a pumpa. Ragyás fenyegetően végigmérte, aztán dühösen fölnevetett. — Mért? Te talán nem tudod? — És oldalvást máris egy lépést tett feléje.

De Doki a szemébe vigyorgott: — Nem.

Ragyás hangja még fenyegetőbb lett. Érdekes, valahányunk közül talán ő lett a legdühösebb, pedig valamikor ő is csak röhögött Paradicsom hantáin és csakis a muri kedvéért hallgatta végig. — Na nézd csak, talán elfelejtetted?

— Én nem is tudtam sohasem.

— Hát akkor mit tudtál, ha olyan okos vagy?

— Azt, hogy ez az egész Mulató-történet egyetlen óriási hülyeség. Csak nem gondoltátok komolyan, hogy beveszem ezt a maszlagot?

Ragyás még egy lépéssel közelebb lépett hozzá: — Úgy? Szóval neked ez maszlag? Szóval bennünket hülyének tartasz?

Doki erre elsápadt; úgy látszik, érezte, hogy veszedelmes helyzetbe került. Nem felelt, csak a száját húzta el. Ragyás fölemelte az öklét, hogy megüsse, de a mellette álló Paradicsom megfogta a karját.

— Hagyd, Ragyás — mondta. — Mondjon, amit akar. — Érdekes, amióta úgy látszott, a Mulatóból mégis lesz valami, Ragyás mennyire hallgatott rá. Újabban folyton egymás közelében voltak, egyre pusmogtak, azt hiszem, Paradicsom állandóan a Mulatóról mesélt, és egészen teledumálta Ragyás fejét. Most Ragyás elé állt, és Dokihoz fordult. — Ne hülyéskedj — szólt rá. — Talán nem elegen mondták már neked, hogy a Mulató létezik?

Doki reszkető szájjal felelt: — Hallottam.

— Na és?

— Az én szememben ez akkor is hülyeség. Üres duma... Vagy mit tudom én... Hátha csak át akarnak ejteni bennünket. Nem tudhatjuk, hova jutunk.

— Ha berezelünk, akkor sehova. De ha merünk és nem borulunk ki, egyszer csak megérkezünk.

— Igen. A pokolba. — Nem is tudom, hogy is mert ilyet mondani. Pedig látszott az arcán, hogy fél tőlünk, különösen Ragyástól. Talán a fáradság készítette ki.

Erre aztán Ragyás újra elbődült: — Te állat! Csak nem azt akarod mondani, hogy hiába kaptattunk föl egészen idáig? Hogy hiába vagyunk féldöglöttek a fáradságtól? — Úgy nekivadult, hogy azt hittük, menten fasiozottat csinál Dokiból, aki erre már komolyan begyulladt, egészen zöld lett a képe, s visszakozni is kezdett valamennyire, de még mindig nem egészen. Olyasmit kezdett makogni, hogy ez a Mulatóról szóló dolog egészen talán mégsem hazugság, mert valami biztosan van ott a csúcson vagy a csúcson túl, de egyáltalán nem biztos, hogy az a valami az Eldorádó mulató, vagy ha mégis, akkor se biztos, hogy ott minden olyan szép és jó, ahogy nekünk Paradicsom bedumálta.

Ragyás erre valamivel halkabban, mint az előbb, megkérdezte: — Ugyan mért ne lenne olyan?

— És mért lenne olyan? — kérdezte vissza Doki óvatosságból néhány lépéssel hátrább húzódva.

Mire Ragyás: — Azt se hittük, hogy egyáltalán létezik. És mégis, most *mindenki* úgy tudja, hogy igenis van. És ki hitte volna azt is, ami eddig történt? A menedékházakat, meg mindent...

De Doki csak nevetett, begerjedten, fogvacogva, de nevetett, és rákezdte, hogy amiért a mese egyik fele igaz lett, az még nem jelenti azt, hogy a másik is az lesz és inkább nyitottuk volna ki jobban a csipánkat, mert akkor észrevettük volna, hogy amint följebb jutunk, a menedékházi ürgék mindig kevesebbet tudnak a Mulatóról, pedig, mivel közelebb vannak hozzá, ennek éppen fordítva kellene lenni. Vagy talán nem vettük észre, hogy az utolsó pók már éppen csak úgy ránhagyta a dolgokat? Ha tehát csak egy kis sütnivalónk is lenne, lát-hatnánk, hogy valami nincs rendben, sőt, hogy az egész mesét valószínűleg a zsaruk főzték ki, hogy csöbe húzzanak bennünket. Legokosabb lenne hát, ha visszafordulnánk, amíg nem késő...

Alig lehetett elhallgattatni. Akkor hagyta csak abba végre, mikor már komolyan azon voltunk, hogy alaposan megruházzuk. Mert ekkorára már mind úgy kivoltunk, hogy eszünkbe se jutott végiggondolni, talán igaza is lehet. Meglehet azért, mert nagyon föl voltunk villanyozódva, hogy így a Mulató meg úgy, és egy ideig annyira biztosak voltunk már benne, hogy odajutunk, hogy most sehogy se tudtuk lenyelni

ezt a békát. Éppen azért lettünk zabosak rá, mert kimondta, amit mi csak *magunkban* gondoltunk és amiről mindenki azt hitte, csak amolyan rémlátás, ami csak neki jutott eszébe. Meg talán az is baj volt, hogy éppen ő mondta ki. Mert ezt a Dokit különben se nagyon bírtuk: valahogy nem tartozott egészen közénk, nem volt igazán szakmabeli, csak valami sikítésért ítélték el, és magunkkal is csak azért hoztuk, nehogy beköpjön bennünket; még ott a Telepen valahogy megszagolta, hogy olajra akarunk lépni, s aztán okosabbnak láttuk, ha bevesszük a buliba. Na és azért se szeretjük, mert mindig tökfejeknek tartott minket, mindent jobban akart tudni nálunk, mi pedig nemigen szenvedhettük a tojásfejeket. Persze doktor azért mégsem volt, ezt a nevet csak úgy ráragasztották. Pedig talán jobb lett volna, ha hallgatunk rá.

De megint csak továbbmentünk, fölfelé a lépcsőkön, amelyek itt már rendes sima betonlépcsők voltak, csak nagyon meredek. És sehogy sem akartak véget érni. A köd most mintha még sűrűbb lett volna, egészen elzárta előlünk a látást. De ahogy visszahúzódott, mögüle mindig újabb és újabb lépcsőfokok bukkantak elő.

És ahogy mentünk, talán még gyorsabban is haladtunk, mint eddig. Lábunk szinte sajgott, nyilallott, térdünkben időnkint hasító fájdalmat éreztünk, talpunk égett, de később mintha már alig éreztük volna a lábunkat, mintha elzsibbadt, elhalt volna. Mégis, mint valami fölhúzott gép, magától járt és vitt föl bennünket, szinte magunk se értettük, hogyan. Mintha a Mulató húzott volna fölfelé; mert most már *csak azért is* bíztunk benne, hogy nem üres duma az egész. Magam is egyre csak azon voltam, *nehogy Doki szavaira gondoljak*, mert ha csak egy pillanatra is eszembe jutott, amit összehordott, mindjárt az is megfordult a fejemben, hogy mondott egypár dolgot, amire nem lett volna éppen könnyű felelni; és tudom, hogy a többiek is erre gondoltak, még ha nem is szóltak róla. Mert egyikünk se akart gondolni ezekre a dolgokra, és főleg egyikünk se *mert* beszélni róla, s ezért csak belefeküdtünk a lépcsómászásba, hogy se *időnk*, se *erőnk* ne maradjon azon gondolkodni, hová is vezetnek a lépcsők, amelyeken fölfelé kapaszkodunk. Ezért is mozogtak talán olyan veszettül a lábaink, ezért is haladtunk olyan gyorsan fölfelé.

Így értünk el egy újabb menedékházig, ami már valóságos kis luxus-hotel volt, csuda remek kétágyas szobákkal, a padlón szőnyeggel, hideg-meleg vízzel, vagyis olyan kényelemmel, amilyenben legtöbbszörünknek soha életében nem volt még része; négy-öt főnyi személyzet is sürgölődött körülöttünk. De a góré — elegáns, kövér, kopaszodó alak — már úgy nézett ránk az íróasztala mögül, mintha egytől egyig dilisek lennénk.

— Hát maguk még mindig hiszik, hogy az Eldorádó mulató létezik? — kérdezte feje búbjára szaladó szemöldökkel, amikor kiböktük, mi járatban vagyunk. Amikor pedig Ragyás, aki ragaszkodott hozzá, hogy ilyenkor mindig ő beszéljen, elmondta, hogy ő úgy tudja, a Mulató létezik, s hogy a tulajt Mr. Goodsoulnak hívják, még jobban csodálkozott: — Nahát — mondta a fejét csóválva —, maguk még Mr. Goodsoulban is hisznek? Ez igazán meglepő. Bár ha meggondolom, igazán szép dolog és nagyon dicséretre méltó... — Ragyás erre még tovább erősködött, hogy mi már sokat hallottunk a Mulatóról, s valaminek csak kell lenni benne, de aztán, ahogy a pasas még mindig furcsán nézett rá, egy kicsit

mintha összezavarodott volna; úgy látszik, rá akarta szólni magát, hogy kerek-perec megkérdezze, mi is hát az ábra, de ekkor Paradicson, nem törődve vele, milyen zabos pillantást vet rá Ragyas, hirtelen kivette szájából a szót, és elkezdte darálni, hogy mi igenis biztosan tudjuk, hogy amit a Mulatóról és Mr. Goodsoulról hallottunk, elejétől végig szent igaz. Erre aztán a göré, aki úgy látszik, lusta volt vitatkozni, és különben is jámbor, jólelkű alaknak látszott, egészen ránhagyta: — Kérem, nehogy azt higgyék, hogy én határozottan állítom, a Mulató egyáltalán nem létezik, sőt felteszem, hogy maguk ezt jobban is tudják. Akik ezeket a dolgokat maguknak mondták, feltétlenül tudják, miért mondták így, s felteszem, hogy igazat is mondtak. Menjenek csak bátran tovább, és próbáljanak szerencsét. Én a magam részéről őszintén kívánom, hogy vállalkozásuk sikerrel járjon... — És a végén megint csak anélkül indultunk tovább, hogy valami biztosat tudtunk volna.

Mégis, talán mert a pihenő alatt megerősödünk, összeszedtük magunkat, induláskor nem is láttuk olyan gyászosnak a helyzetet. Csak Doki vágott továbbra is savanyú képet: a homlokát ráncolta, meg a száját húzta el, valahányszor valaki a Mulatót emlegette; így mutatta ki, hogy színhülyéknek tart bennünket, amit aztán Ragyas észre is vett, úgyhogy ráordított, ha nem tud tisztességes pofát vágni és tovább rontja a nép kedvét, esküszik, úgy lelöki a lépcsőn, hogy egyetlen ép csontja se marad, amire Doki valami olyasmit mondott, csak úgy a foga között, hogy bánja is ő, lökje le, így legalább előbb vége lesz az egész kínlódásnak. De azért csak jött velünk, igaz, a sor végén, talán mert ő fáradt ki a legkönnyebben, de talán azért is, mert félt, hátha a kifacsart citromképével túlságosan feldühít bennünket. De persze a mi jókedvünk se tartott éppen soká; az első pár száz lépcsőfok után újra belénkállt a kimerültség, talán jobban is, mint eddig: minden izületünk meg-megcsikordult, egyre többször kellett megállnunk, hogy kifújjuk magunkat. És bár még egyikünk se szólt, látszott rajtunk, közel állunk a kiboruláshoz, percek kérdése csak, hogy valamelyikünknek kikészüljenek az idegei, és akkor bizonyos, hogy a többi se bírja tovább.

De Paradicson mintha megérezte volna, hova jutottunk: — Ide figyeljetelek — mondta lelkesen, mikor egy rövid pihenő után, föltápáskodva a lépcsőkről, újra neki akartunk vágni —, ha most útnak indulunk, ismételjétek hangosan: *Mr. Goodsoul létezik, a Mulató van*, és meglátjátok, nem is érzitek a fáradságot. Most csak az a fontos, hogy le ne lombozódjunk.

Nem mondhatnám, hogy valami nagyon lelkesedtünk az ötletéért, de talán mert semmi kedvünk se volt vele vitatkozni, csak beleegyezve bólogattunk. Meg ahogy a lelkesen csillogó szemébe néztünk és a sűrűn szeplős képébe, ami olyan volt, mint valami hagymahéjjal festett húsvételi tojás és úgy ragyogott az izzadságtól, mintha szalonnabőrrel fényesítették volna, akármilyen hülyének tartottuk is, csak földerültünk. Mert az ördög tudja, miért, szeretni is lehetett valahogy, Dokinál mindenesetre sokkal jobban. Így aztán, bár a mondókát eleinte csak ő hajtogatta, később, mikor Ragyas bikahangja is hozzátársult, talán azért is, mert féltünk, ha nem követjük, zabos lesz ránk, mi is rákezdtük: „Mr. Goodsoul létezik, a Mulató van!” Lábunkat taktusra vertük a lépcsőkön, és esküszöm, valahogy úgy belemelegedtünk ebbe a játékba, hogy csakugyan majdnem egészen megfeledkeztünk a fáradságról.

Később meg már olyan lett az egész, mintha alaposan beszszeltünk volna: szemünk előtt szikráztak a lépcsők, és szinte szaladtak a lábunk alá, vittek bennünket fölfelé. Agyunk átforrósodott, szakadt rólunk a víz, tisztára lázban voltunk.

Csak mikor már egy újabb menedékház elé értünk, fogyott ki a szusz belőlünk. Annyi erő se volt már bennünk, hogy az épületbe vánszorogjunk. Úgy terültünk el lihegve a ház előtti térségen, mint a túlhajszolt állatok. Valami szolgálk jöttek, és azok támogattak be a házba. Hűsítő italokat hoztak, és ágyba fektettek bennünket.

IV.

Másnap reggel aztán a góré elé álltunk. Az itteni góré kis sovány tag volt: ideges, szüntelenül izgó-mozgó, mintha szakadatlanul bolha csipné vagy a beleiben nyüzsögnének a férgek. Arca folyton rángatózott; hol a szemöldöke húzódott föl, hol az arcizma vagy a szája rándult meg, mintha alattomban túvel oldalba szúrnák. Íróasztalán magas aktacsomók tornyosultak, keze ügyében három telefon is volt, hol az egyiket, hol a másikat kapta föl, biztosan nagyon sajnálta, hogy csak két kézzel születtett. Amíg velünk beszélt, egy ideig az alatt se tette le a kagylókat, hol ebbe, hol abba köpött be néhány szót, és egyszerre három-négyfelé is figyelt; szeme folyton ide-oda ugrált. Amikor a Mulatóval meg Mr. Goodsoullal hozakodtunk elő, már az első szavak után félbeszakított minket.

— Ugyan kérem — szólt ránk éles, pattogó hangon —, igazán nem értem, hogy felnőtt ember létükre, hogyan hihetnek ilyen dajkamesékben. Az efféle áru gyerekek számára készült.

— De nekünk azt mondták, hogy létezik — dadogta Ragyás elsápadva, de ugyanakkor fenyegető hangon.

Am a góré csak legyintett: — Mondták, mondták. Sok mindent mondanak. De hát az a mese az alacsonyabb régióknak lett szánva. Maguk pedig azokon már rég túljutottak. Annyi eszük igazán lehetne, hogy ezt belássák.

Erre aztán Ragyásban egészen fölment a pumpa: — Nézze, főnök — kiáltotta —, ez nekem kínai. Hogy alacsonyabb régiók meg ilyesmi. Mondja meg világosan, mi a helyzet azzal a Mulatóval!

A kis mitugrász tetőtől talpig végigmérte Ragyást, aztán dühösen lecsapta a telefonkagylókat, amelyeket még mindig a kezében tartott: — Megható lenne, ha nem kiabálna velem — rikácsolta. — És beszéljen tisztességesen! Vegye ki a kezét a zsebéből!

Ragyás erre elvigyorodott. Mindig örült, ha sikerült a hivatali mókuskokat felpaprikáznia. Aztán kivette a kezét a zsebéből, és meghajolt: — Így jó? — kérdezte.

Az ürge újra végigmérte: — Megjárja.

— Nahát akkor. Halljuk a szöveget. Mi van a Mulatóval? Van vagy nincs?

— De hiszen éppen azt magyarázom, hogy nincs. Erre a mesére csak azért volt szükség, hogy az alacsonyabb régiókban, azazhogy megértsenek, lejjebb, ahol az út igen fáradságos és helyenként szinte járhatatlan, a hegymászáshoz kellő kitartást és reményt biztosítson. De idefent, ahol

már kényelmesek a lépcsők, és amint rövidesen meggyőződhetnek róla, az út mind kevesebb erőfeszítést kíván, ez a mese már teljesen fölösleges, és emellett nem is tartható fenn tovább. Azt hiszem, elég világosan fejeztem ki magam, remélem megértettek.

— Azt hiszem, igen — mondta Ragyás. — Vagyis egyszerűen átejtettek bennünket.

A pasas erre felsóhajtott, majd egy zsebkendővel megtörölte a homlokát. Aztán, mint aki a türelmét szedi össze, mélyet lélegzett, fölállt, és két kezével az íróasztalra támaszkodott. Ahogy így pózba vágta magát és megköszörülte a torkát, rögtön láttuk, hogy hosszabb szöveget kíván leadni. A képe is egészen megváltozott: egyszerűen eltűnt róla az idegesség, egészen papos formát öltött.

— Nem helyeselhető, hogy így fejezi ki magát, mert önöket tulajdonképpen senkinek sem volt szándékában félrevezetni. Csupán az ideig, illetve az alábbi állomások valamelyikéig vezető út megtételét kellett, a szóban forgó mese által, biztosítanunk az önök számára. Meg kellett óvnunk önöket ettől az elhatározástól, hogy reményüket veszítve visszaforduljanak. Az egészben csak az a különös egy kissé, hogy ez valahogy túl jól sikerült. Mintha nem számoltunk volna eléggé az önök hiszékenységeivel. A túlzott illúziókat pedig az illetékeseknek már valamelyik alábbi állomáson el kellett volna oszlatniuk, sajnos azonban a jelek arra mutatnak, hogy az illető személyek — eléggé el nem ítéhető módon — ezt nem tették meg. Úgy látszik azonban, nem merték vállalni a felelősséget arra az eshetőségre, ha önök csüggedten visszafordulnának, ami viszont részben érthetőnek is látszik. Így aztán a hálátlan feladat, hogy közöljem önökkel, miszerint a Mulató létezésének feltevését a legkisebb jel sem igazolja, teljesen reám hárul. Ennek ellenére most arra kell kérnem önöket, ne csüggedjenek, útjuk további folytatásához pedig sok szerencsét kívánok.

Úgy adta le a mondókáját, mintha előre bevágta volna. Az utolsó szó után kissé meghajította magát, aztán kimerülten a székébe roskadt, és újra megtörölte a homlokát.

Néhány percig mind úgy néztünk rá, mintha megkukultunk volna. Aztán egyszerre Doki szólalt meg; amióta majdnem megbunyóztuk, először nyitotta ki a száját: — Nagyon szép beszéd volt, apuskám, csak most azt mondja még meg, ha már egyszer kisült, hogy az egész meséből egy szó se igaz, akkor mi az istennyilának menjen tovább fölfelé az ember?

Erre aztán az ürge megint csak sóhajtott, és újra fölállt; megint úgy beszélt, mintha előre betanult szöveget szavalna el. Meglehet, az előbb csak azért hagyta abba, mert azt remélte, hátha kevesebb is beérjük.

— Önök szabad emberek — folytatta újra ünnepélyes képet vágva —, és most már olyan régiókba kerültek, ahol szabadon dönthetnek, szabadon választhatnak a lehetőségek között. Ami pedig a lehetőségeket illeti, lényegében négy megoldásról lehet szó: Vagy folytatják útjukat fölfelé, amit elsősorban ajánlanék, bár azt sem hallgathatom el, hogy a további út hosszát és célját illetőleg semmiféle felvilágosítással nem szolgálhatok — egyszerűen azért, mert erről nekem sincs tudomásom. A dolgok mechanizmusa ugyanis úgy van felépítve, hogy az egyes állomások vezetői csak az alattuk levő állomások helyzetét és körülményeit ismerik, míg a fölöttük levőkről maguk sem tudnak semmit. A második számú

lehetőség a visszafordulás, a visszatérés oda, ahonnan jöttek, ami azonban azt is jelentené, hogy kiszolgáltatják magukat a kegyetlen természet zord szeszélyeinek és veszélyeinek. A harmadik lehetőség szerint egyelőre itt maradnának és itt, állomásunkon várnák meg, amíg sorukra nézve további intézkedés történik, ami viszont megint csak a bizonytalanságot jelenti. Ugyanis egyáltalán nem tudhatjuk előre, milyen intézkedés várható, mikor következik be, sőt azt sem, történik-e egyáltalán valami intézkedés. Az egyedüli, amit szavatolhatunk, az a mindenre kiterjedő gondoskodás és teljes ingyenes ellátás, amiben itt-tartózkodásuk alatt részük lehet. A negyedik megoldást már csak a teljesség kedvéért említem, de egyben előre is bocsátom, hogy én a magam részéről semmiképpen sem ajánlanám. Amennyiben tehát a fenti megoldások egyike sem felelne meg önöknek és minden további fáradozást kilátástalannak ítélnének, intézményünk nem gördíthet akadályt azon szándékuk elé sem, hogy szabad elhatározásból életüknek önkezüleg véget vessenek, sőt ezt illetőleg is hajlandó önöknek mindennemű technikai vagy szükség esetén manuális, azaz emberkéz által való segítséget nyújtani. Ismétlem azonban, erre a kétségbeesés diktálta megoldásra semmi komoly ok sem áll fenn, mert bármennyire is érvényes az a megállapítás, hogy a fölfelé vezető út a bizonytalanságot jelenti, ne feledjük el, hogy ez nemcsak az ismeretlen veszélyek lehetőségét hordozza magában, hanem, lényegében ugyanilyen valószínűséggel, akár a számunkra elképzelhetetlen boldogság lehetőségét is. Mindezt figyelembe véve, ajánlom tehát elsősorban mégis az út folytatását, és tennem ezt még az esetben is, ha az itt említett korlátlan lehetőségek fenn sem állnának, s teszem fel, az út sehová, a végtelenbe vagy éppenséggel a semmibe vezetne, egyszerűen azért, mert mélységes meggyőződésem szerint, a felfelé haladás, a mind magasabbra jutás lehetősége, az erőfeszítés folyamata már önmagában is olyan boldogságot jelent, amihez képest az Eldorádó mulató naiv és gyermeketeg meséje, minden ott várható élvezet és szórakozás lehetőségével egyetemben, egyszerűen semmiségnek látszik. Nem szeretném azonban befolyásolni önöket: ismétlem, a választás szabad, minden az önök elhatározásától függ.

Aztán, mint aki végleg kifogyott a szuszából, újra a székébe rogyott. Utána néhány pillanatig egészen kikészülve dőlt hátra székében, és szemét lecsukva lihegett; homlokáról és képéről szakadt a víz, de most már annyi ereje se volt, hogy letörölje. De aztán hirtelen, mint ha csak ostorral jó rásóztak volna, két kézzel is a telefonkagylók után kapott; eddigre már egészen eltűnt az arcáról a paposság, és újra az az ideges bolond lett, aki a dumája előtt volt. Rólunk meg mintha egészen elfeledkezett volna. Mi pedig egy ideig csak álltunk, mint akiket fejbe vágtak; hol egyik, hol másik lábunkra nehezedtünk, tisztára hülyéknek éreztük magunkat. Amikor végre valaki közülünk elköhintette magát, az ürge újra ránézett:

— Na mi az? Maguk még mindig itt vannak? — kérdezte, s látszott rajta, hogy a pokolba kíván bennünket.

— Hát szóval... — kezdte Ragyás szédülten, mert most már egyenesen tökmamlasznak látszott, pedig máskor milyen dörzsölt volt mindig, de Paradicsom váratlanul a szavába vágott. Mint aki hirtelen rajzszögbe ült, úgy üvöltött fel: — De az nem lehet, hogy a Mulató ne létezzen!

Az nem lehet, érti! Mondhat akármit, én érzem, hogy van! És Mr. Good-soul is van! Van, érti! Van, van, van!!!

Erre aztán a pasas egészen kiborult. Fölugrott, és az asztalra csapott: — De most már elég volt! — ordította. — Több dolgunk nincs egymással! Én a magamét elmondtam. Ha nem hiszik, nem tehetek róla. Éppen elég időt vesztettem már magukkal. Rengeteg dolgom van még.

Megnyomott az asztalra egy csengőt, majd újra, mintha ott se lennénk, fejét az előtte heverő iratok közé rejtette. A csengetésre belépő szolgának föl se nézve morogta: — Vezesse őket a tanácskozóterembe. — De amikor kifelé indultunk, hangosan mégis utánunk szólt: — Amint mondtam, maguknak kell eldönteni, hogy mitévők lesznek. Tárgyalják meg a dolgokat. A viszontlátásra.

A szolga egy nagy szobába vezetett bennünket. Irtó elegáns hely volt: a bőrfotelek, ahogy rájuk ültünk, úgy formálódtak, hogy fenekünknek a legkényelmesebb legyen; a nagy asztal pedig mindenféle itallal, cigarettával volt tele, mintha ki tudja micsoda fejesek, nagykövetek vagy vezérigazgatók lennénk, akik valami igazi ülésre gyűltek össze. De ahogy egyedül maradtunk, pár percig egy kukkot se tudtunk kinyögni: lógó orral csak az asztal lapját bámultuk, aztán, hogy egy kicsit fölérőljük magunkat, az itálnak és a cigarettának estünk.

Elsőnek mégis Paradicsom szedte össze magát. Alig néhány perccel azután, hogy megtudtuk, a Mulatóról ugyan hiába ábrándozunk, máris olyan bizakodó képet vágott, mintha semmi se történt volna:

— Én mondom nektek — kezdte lelkesen csillogó szemmel —, nem szabad letörni. Semmi ok a kiborulásra. Ez a göré tökhülye, csakis azért mondhat olyat, hogy a Mulató nem létezik. Vagy ha nem az, hát csőbe akar húzni bennünket. Esküdni mernék rá, hogy a hekusok pénzelték le, hogy fordítsa vissza a menetet; így akarnak lépere csalni bennünket. De ha mi nem ugrunk be, senki se árthat nekünk... Ha pedig nem ez az ábra, akkor Mr. Goodsoul rendezte ezt az egészet, mármint ezt a beugratást. Márpedig ő biztosan tudja, mért csinálta így.

— Na és ugyan mért csinálta? — szólt közbe egy hang. — Szerinted, nagy ész, mért csinálta?

— Biztosan azért, hogy kipróbálja, bízunk-e benne. Nem szereti a begerjedős pasasokat. Persze meglehet, hogy egy kicsit dilis a vén mókus, de ha meggondoljuk, hát igaza van. A Mulató végül is az övé, a saját pénzét fektette bele, és így megkövetelheti, hogy az ürgék, akik az üzemébe kerülnek, bízzanak benne, hogy ő is megbízhatson bennük. Ez csak világos.

— Mint a nap — szólt közbe Doki vigyorogva.

— Úgy van, mint a nap — folytatta Paradicsom. — Még annál is világosabb. És én most még mindig azt mondom, tovább kell menni. Ha pedig lehervadunk vagy úgy érezzük, túlságosan kiálltunk, hát hajtogassuk, mint eddig is, hogy a Mulató létezik meg minden, és a végén csak megérkezünk...

Óriási dumát vágott ki, de most mi megint úgy voltunk, mint az elején, hogy leginkább csak röhögni volt kedvünk. Sőt egyre többen kezdték emlegetni, hogy talán mégis vissza kellene fordulni, úgyhogy Paradicsom egyszerre csak kijelentette, egytől egyig olyan marhák vagyunk, amilyeneket még nem hordozott hátán a föld, elmondta, hogy ő ugyan egyedül és akár hason csúszva is, de csak fölfelé megy, aztán fölhúzta

az orrát és egy szót se szölt többet hozzánk, úgyhogy ezután nélküle folyt a haditanács.

És ekkor már majd mindenki azt tartotta, semmi értelme tovább kapaszkodni fölfelé, ha nem tudjuk, mi vár ránk, sőt a többség határozottan a visszatérés mellett volt, bár olyanok is akadtak, akik inkább itt helyben maradtak volna, hiszen ha meggondoljuk, ez a menedékház már majdnem olyan volt, amilyennek a Mulatót képzeltük. Pia, kaja volt bőven és melózni se kellett, csak éppen azok a bizonyos lányok nem voltak sehöl, de hát mi félig-meddig meg is szöktük már így az életet. Doki viszont úgy gondolta, legokosabb lenne, ha a negyedik lehetőséget választanánk és csendben, szép sorjában felkötnénk magunkat. — A mi helyzetünk egészen bizonytalan — magyarázta —, mert az, hogy idáig eljutottunk, még egyáltalán nem jelenti azt, hogy simán vissza is mehetünk. Ki tudja, milyen akadály keletkezett azóta az úton lefelé... — Az ördögbe is, mintha megérezte volna. Aztán még hozzátette: — Megkülönbözen is, mikor az ember már visszafelé megy, akkor úgyis megette a fene az egészet. Mi értelme, hogy a végén odajussunk, ahonnan elindultunk?

Így vitatkoztunk egy darabig, és amikor már úgy látszott, a legtöbben tényleg a visszatérés mellett vannak, a szobában hirtelen egy hangszóró bödült el. Valahol a falban lehetett elrejtve: — Fel a fejjel! — ordította. — Bátran előre! A boldogság odafenn van. Nincs szebb a felfelé haladásnál! Csak a gyáva csügged! Csak a gyáva fordul vissza! — meg más hasonlókat. Aztán a szoba egyik sarkában egy függöny húzó-dott félre, és a mögüle elötűnő vetítövásznon is olyasféle szövegek jelentek meg, hogy „Törj a magasba! A magasság a dicsőséget jelenti!”, sőt még olyanok is, mint „Aki fent van, leköphet azokra, akik lent maradtak és akik lent maradtak, ezt meg is érdemlik”, közben pedig zene is szölt, csinnadrattás indulók, amiből aztán csak azt láttuk, hogy a góré és az egész titokzatos tröszt, aminek a hatalmába kerültünk, tulajdonképpen mégis azt szeretné, ha tovább fölfelé mennénk, és ami a végén csak megzavart bennünket. Vagy legalábbis jó néhányat közülünk.

Mert végül is két részre szakadtunk. Fölfelé hatan mentek: elsősorban persze Paradicsom, aztán Ragvás, akit úgy látszik, nagyon megszáditott az olyasféle duma, hogy visszafordulni szégyen, és még négyen, akik valamikor Ragvás egykori bandájához tartoztak és még most is mindent Ragvás után csináltak, s mindenben a főnöküknek tekintették. Mi négyen pedig, Doki, aki kijelentette, hogy egyedül mégse köti fel magát, meg különben is látni szeretné, mi sül ki ebből az egészből, jó magam és még két, Fülésnek és Csámpásnak nevezett tag, úgy határozottunk, hogy inkább lefelé megyünk. Ami engem illet, rettenetesen beleuntam már a lépcsőmászásba, és dögfáradt is voltam, még a néhány napos pihenő után is, s emellett még valahogy vissza is kíváncsoztam a völgyünkbe, a vadkecskék közé; talán még azt se bántam volna, ha életem végéig ott kell maradnom, de azért reméltem is, hátha a völgyből másfelé indulva, egyszer még lakott helyre juthatunk. A többi három, aki velem jött, nyilván szintén így gondolkozott.

Búcsúzóra ugyan a góré még egyszer megjelent, és ünnepélyes arcát véve föl, arról kezdett papolni, milyen mélységesen fájlalja, hogy így határozottunk, de még most sem késő, az utolsó percben is meggondolhatjuk magunkat. De mi csak legyintettünk, és elfordultunk tőle. Ama-

zoktól elváltunk, szerencsés utat kívántunk egymásnak. Arcunkon látszott, hogy kölcsönösen azt hisszük, nekünk lesz igazunk.

Lefelé a lépcsőkön sokkal könnyebben ment a járás.

V.

Eleinte szinte jókedvűen mentünk lefelé a lépcsők végtelen során. Valahogy egyáltalán nem éreztük úgy, hogy beletört a bicskánk valamibe. Szüntelenül a völgyünkre gondoltunk, úgy éreztük, ott lehetünk csak igazán szabadok, még ha a kunyhónk fedelét sokszor el is sodorja a szél a fejünk fölül, vagy bőrig is ázunk néhányszor, tüskék is fúródnak a talpunkba és karmolják össze a bőrünket, vagy akár korog is a gyomrunk néha. Na igen, akkor ezek a dolgok már olyan semmiségnek látszottak, olyan régen estek meg velünk, olyan irtó-irtó régen, hogy inkább csak arra emlékeztünk már, ami szép és kellemes volt. Majdnem futva mentünk lefelé, simán, mintha olajon siklanánk; menet közben még fütyültünk is, valami régi-régi dallamot: a fene tudja, miért jutott éppen most az eszünkbe. Amolyan ringató dallam volt, mint valami bölcsődal, mégis gyors taktusú, ahogy sebes lépéseinkhez igazodott. Csak Doki rontotta a kedvünket néha:

— Csak lassan a testtel. Meglátjátok, nem megy ez mindig ilyen könnyen.

— Mért ne menne? — kérdezte Füles meghökkenve; máris kicsit zabolosnak látszott.

— Kérdés, hogy egyáltalán lejuthatunk-e.

— De mért, te állat? Azt mondd már meg. Ahogy följöttünk, úgy le is mehetünk. Ez csak világos.

Mire Doki: — Mit tudhatod, mi történt közben. Hátha leszakadt a lépcső.

— A lépcső? Mért szakadt volna le?

Doki csak vigyorgott: — És mért ne szakadhatott volna le?

— Az előbb még semmi baja se volt.

— Az előbb? Mikor jártál ott?

— Ūristen, de hülye vagy. Hát amikor fölfelé jöttünk.

— Csakhogy az nem az előbb volt, kisapám.

— Na mondd már. Pár nappal ezelőtt.

— Pár nappal ezelőtt? Jó vicc!... Sokkal régebben.

Megállva a lépcsőkön, egy-két pillanatig ijedten néztünk rá; tudtuk, hogy zöldségeket hord össze, mégis begerjedtünk.

— Milyen régen? — kérdezte aztán Csámpás.

Doki a homlokát ráncolta, és beszívta a száját: — Pontosan nem tudom, csak azt tudom, hogy nagyon régen. Kimondhatatlanul régen. És azóta rengeteg dolognak kellett történnie, mindennek meg kellett változnia. Ha nem a lépcső szakadt le, akkor valami más történt. Lehet, hogy megsincs a völgyünk már, Vagy kiszáradtak a patakok, csupa sivatag lett az egész. Az éghajlat, ha nem tudnátok, a földön állandóan változik. És annyi idő alatt... Talán rá se ismernétek többé. Vagy az is lehet, hogy odalenn a hekusok várnak ránk...

De erre már csak legyintettünk, és elfordultunk tőle. Csámpás meg is jegyezte: — Ne is törődjeteK vele. Tisztára dilis lett. — Doki meg vállalt: — Rendben van. Én megmondtam. Majd meglátjátok.

Többet aztán, ahogy továbbmentünk, nem is beszéltünk erről, de a kedvünk egy kicsit mintha máris kicsorbult volna. Nem vettük ugyan komolyan Dokit, mégis, amit mondott, egyre a fejünkben járt. Én legálábbis egyre azon törtem a fejem, mennyi idő telhetett el azóta, hogy a völgyből fölkerelkedtünk, de sehogy se tudtam kiokosodni; néha úgy tetszett, tényleg csak néhány hétről van szó, máskor meg úgy éreztem, állati sok idő múlt el, s ha erre gondoltam, görcs állt a gyomromba, annyira begyulladtam. Mégis, erről senkinek se szóltam, csak füttyültem tovább azt a bölcsődalfélét; attól féltem, ha csak egy mukkot is kinyögök az egészből, a többiek azt hiszik, én is becsavarodtam. Pedig lehet, sőt esküdni mernék rá, ezzel ők is ugyanígy voltak.

Így értünk le az első menedékházig — már úgy gondolom, onnan számítva, ahonnan visszaindultunk —, de ott se sokat rostokoltunk, csak éppen alaposan föltankoltuk magunkat, meg útravalóval is megrakodtunk, és máris mentünk tovább. Egyre lejjebb kerültünk, de valahogy mégse vettük észre, hogy a völgyünkhöz közelednénk: a lenti tájból semmit se láttunk, pedig ha meggondolom, olyan magasan voltunk, hogy alattunk az egész vidéket látnunk kellett volna. Csakhogy a fehér köd most alattunk gomolygott, mint valami fátyol takarta el a látást, és mintha szél kavarta volna, hol sűrűbb lett, hol ritkább — egy-két részlet itt-ott mégiscsak előtűnt alóla néha, anélkül, hogy ismerősnek találtuk volna —, de el nem oszlott egészen. Ahogy a nap fölülről rásütött, vakítóan fehér volt; szemünk belefájdult a nézésbe. És mintha nem értünk volna közelebb hozzá, mindig egyformán messze maradt tőlünk.

Aztán egyszerre vége lett. Nem mehettünk tovább.

Elsőnek, mert éppen ő haladt elől, Füles vette észre. Mi először csak azt láttuk, hogy hirtelen megáll. Aztán megfordult; és az arca majdnem olyan fehér lett, mint a köd odalenn. Mondani akart valamit, de csak a száját nyitotta ki.

Csámpás rászólt: — Na mi van?

— A lépcső... — motyogta.

— Mi van vele?

— Nincs tovább.

Doki inkább csak magában dünnyögte: — Na mit mondtam? — De talán ő se akarta elhinni.

Aztán mi hárman is Füles mellé értünk. Úgy volt, ahogy mondta: a lépcsőnek egyszerre vége lett, a hegy függőleges sima falban esett le és lent, valahol a ködben vészett el.

Néhány percig egyikünk se tudott szólni; tehetetlen, szárazra vetett halaknak éreztük magunkat. Egy ideig álltunk, majd amikor éreztük, hogy a lábunk bement a földre, a lépcsőre ültünk. Csak néztünk: a ködöt bámultuk, egy kicsit most mintha ritkult volna.

Elsőnek Csámpás szólalt meg: — Ha ejtőernyőnk lenne...

Doki fölnevetett: — Ezzel az erővel akár angyalszárnyakat is kívánhatnál magadnak. Csámpás angyalról még úgysem hallottam.

— Vagy kötél kellene — ábrándozott Csámpás tovább, mintha Doki megjegyzését nem is hallotta volna. — Jó hosszú, hogy leereszkesdhesünk.

— Helyes — mondta Doki. — Egyéb híján majd valakinek a beleit kell hozzá felhasználni. Majd abból fonjuk. Persze kérdés, elég erős lesz-e.

De ekkor Füles elbődült: — Szúnjetelek meg, az anyátok szentségit! Szúnjetelek meg, mert isten bizony, lelöklek benneteket. Le a mélybe! — Aztán egészen kiborult: bögött, jajveszékelt, mintha akasztani vitték volna.

Doki még annyit morgott: — Nem is rossz ötlet... Ugorjunk le szépen. Ejtőernyő nélkül. Kollektív halálugrás, és vége az egész cirkusznak.

De erre senki sem szólt. Csak Füles zokogása hallatszott. Vinnyogva sírt, mint valami rémült állat. Újra csak lefelé bámultunk.

Aztán egyszerre a köd odalenn oszlani kezdett. Vagy inkább, mintha felszívódott volna. Mert hirtelen mindent láttunk: az egész tájat alattunk, hegyeket, folyókat, tavakat, de az egész szörnyen messze volt, az apróbb részleteket ki se vehettük; meg néhány helyet azért felhők takartak el. Most láttuk csak, milyen magasra is kerültünk; fogunk vácogva verődött össze.

— Na, ez aztán egy tészta — szólalt meg Csámpás hirtelen. — Görbe a láthatár. Ki látott már ilyet?

Doki úgy beszélt, mint aki nem is csodálkozik: — Na persze. Mert olyan magasan vagyunk, hogy gömbölyűnek látjuk a földet.

Csámpás elhülve hebegte: — De hát az nem lehet... Olyan hegy nincs is... Ahonnan gömbölyűnek látni a földet.

Doki vállat vont: — Amint a mellékelt ábra mutatja, mégis van.

És valóban, a láthatár majdnem teljesen félkör alakban húzódott alattunk, ha pedig jobban megnéztük, tisztán kivehettük a világrészeket és tengereket; mintha csak térképet láttunk volna. Újra némák lettünk; egy árva kukkot se tudtunk kinyögni.

Később, miközben csak ültünk, mintha a lépcsőhöz ragadtunk volna és kimeredt szemmel a mélybe bámultunk, újra Csámpás szólalt meg. A legjobb szeme úgy látszik neki volt. — Figyeljétek csak. A felhők a hegyből jönnek...

— Baromság — szólalt meg Füles az orrát szívatva. Eddigre nagyjából már abbahagyta a sirást, és most üresen bámult anélkül, hogy igazán látott volna.

— Inkább nyisd ki jobban a csipádat... Az a kis csücsök... itt, egyenesen a lábunk alatt, az előbb még egyáltalán nem volt. És most, látjátok, mindig nagyobb lesz, mindig több látszik belőle... Mintha csak a hegyből bújna ki...

Erre magam is a felhőket kezdtem figyelni: a kis csücsök tényleg mindig nagyobb lett, aztán félig-meddig háromszög alakban egészen előbújt a hegyből vagy inkább a hegy alól. És rögtön utána egy másik felhődarabka tolt ki a hosszú keskeny csápját. De aztán kiderült róla, hogy nem is felhő; mert ahogy egyre többet láttam belőle, lassan fehér tekergő szalag lett, és az alakja is mindig egyforma maradt; inkább folyónak látszott, az is lehetett. Egy helyen valami fehéres-sárgás folt volt körülötte, talán valami város lehetett. Egyszerre világos lett előttem az ábra. De kimondani mégse mertem.

De Doki ekkor már meg is szólalt: — Forog a föld alattunk.

Csámpás meg én egyszerre kérdeztük: — De hát, hogy lehet?... Hogy mi nem forgunk vele.

Doki a mélységbe köpött: — Nagyon egyszerű. Elszakadtunk a földtől, — Elszakadtunk?

— El. Az egész hegy, a lépcsőkkel meg a menedékházakkal együtt, magasan a föld fölött lebeg, és semmi köze már hozzá.

— Akkor hát? . . . — kérdeztem bambán, reszkető hangon. — Nem is juthatunk vissza? — Egész testemet elöntötte a hideg verejték.

Doki nevetett: — Csuda dörzsölt vagy, hogy rájöttél. Esküszöm, ilyen koponyát még életemben nem láttam.

Annyira begyulladtam, hogy még csak zabos se lettem rá, hogy így beszél velem: — És akkor? . . . Most mit csinálunk?

Doki újra nevetett, egész fogsorát kivillantotta; mintha élvezte volna a helyzetet: — Szabad emberek vagyunk, választhatunk. Vagy újra fölfelé megyünk, vagy testületileg szépen leugrunk, és porhüvelyünket az enyészetnek adjuk át. — Aztán, mikor egyikünk se szólt, hozzátette: — Na nyomás! Döntsük el. Az ülést ünnepélyesen megnyitom.

De ekkor Füles hirtelen felüvöltött, és föl a lépcsőn futásnak eredt. És erre, mintha csak elpattant volna bennünk valami, mi is futni kezdtünk. Mint az eszeveszettek, úgy rohantunk; magunk se értettük, hogyan is tudunk olyan gyorsan futni fölfelé.

Aztán egyszerre újra a menedékház előtt találtuk magunkat. A menedékház előtt, ahonnan nemrég lefelé indultunk. Ha lehet, még kimerültebbek voltunk, mint mikor először ideértünk. Szinte alig voltunk már.

VI.

Ezután néhány napig újra az ágyat nyomtuk. Mint a hullák, úgy aludtunk. Nehéz lett volna megmondani, vajon tényleg csak a fáradtságtól vagy inkább a félelemtől készültünk ki ennyire.

Csak mikor már valamennyire összeszedtük magunkat, tudtuk meg, hogy a többiek még nem indultak el fölfelé; mintha csak megszagolták volna, hogy meg kell várniuk bennünket. Amikor pedig megmondtuk nekik, hogy áll a helyzet, mármint hogy nincs visszaút, mintha nem is csodálkoztak volna annyira, ahogy vártuk. Paradicsom képe még egészen kivirult a hír hallatára.

— Na látjátok — zendített rá —, ez is csak azt mutatja, hogy Mr. Goodsoul meg a Mulató igenis létezik. Mert ki más tüntethette volna el azokat a lépcsőket, ha nem éppen ő, aki ezt az egész trösztöt igazgatja. Éspedig azért, mert tudja, milyen beszari alakokkal van dolga, tudja, milyen könnyen kiborultok, és nem akarja, hogy visszamenjete. Mondjátok, amit akartok, de ennek csak örülni lehet. A fejemet teszem rá, hogy még egy kicsi és megérkezünk . . .

És a többiek — mármint azok, akik közben egész idő alatt idefönt maradtak — csillogó szemmel hallgatták, mint akik egészen odavannak érte. Mert most már inkább ő számított főnöknek, még Ragyás szemében is, a hangja meg közben egészen berekedt; ebből is látszik, mennyit dumálhatott, amíg mi távol voltunk, hogy ezt elérje. De érdekes, később, amikor továbbmentünk, már én is így voltam ezzel, meg a másik három is, akik velem voltak: ha nagyon kikészültünk és nagyon sötétnek láttuk a helyzetet, a dumái, akármilyen szöszöket adott is le, valahogy csak föl villanyoztak. Különbösen mielőtt elindultunk, a menedékházi góré is beszélt még egyszer: a Mulatóról és Mr. Goodsoulról persze egy szót se szólt, csak a kitartásról, a fölfelé törekvés szépségéről és dicsőségéről

hordott össze mindent. Paradiocsom az egész idő alatt csuda fölényes pófát vágott, mint aki ügyis mindent jobban tud nála és a fene tudja, valahogy nekünk is jobban tetszett, amit ő hantált össze, mint ha a kettő közül ez volt is a nagyobb hülyeség. Na de világos: most, hogy tudtuk már, csakis egyfelé mehetünk, valamiben csak remélni kellett.

Így aztán, a végén megint csak eléggé felsrőfolva mentünk tovább. Paradiocsom pedig meg is tett mindent, hogy tartsa bennünk a lelket. Hogy a járás jobban menjen, vezényletére nótára gyűjtöttünk. Régi agyonnyúzott dallam volt, de a szövege új, azt is Paradiocsom tákolta össze, s arról a sok szépről és jóról szolt, ami a Mulatóban vár majd ránk. Szörnyű rigmusokból állt, de Paradiocsom nagyon büszke volt rá.

És ahogy az orrunk előtt lebegő ködöt magunk előtt hajtva, az égbe nyúló lépcsősorokon megint csak fölfelé mentünk, torkunk szakadtából egyre ezt a nótát bőgtük; alighogy a strófákból kifogytunk, rögtön előlről kezdtük. Egy idő múlva pedig, talán még ha akartuk, se tudtuk volna abbahagyni, mert amíg fújtuk, valahogy úgy éreztük, tényleg a Mulatóhoz közeledünk, néha már láttuk is saját magunkat csudaklassz, pucér lányok közt heverészni, de amint egy pillanatra elhallgattunk — ha csak annyi időre is, hogy egy kis szuszhoz jussunk —, rögtön gondolkozni kezdtünk, hogy mikor és hogy is lesz vége ennek az útnak, mi is lesz velünk, meg minden, de ha újra rázendítettünk, minden jó lett megint. De ugyanígy voltunk a megállással is; hiába éreztük fáradtnak magunkat, hiába hittük, hogy menten leszakadnak a lábaink, hiába dobogott a szívünk egyre erősebben és szúrt a mellkasunk, ha csak egy pillanatra is megálltunk, irtó félni kezdtünk: sokszor úgy tetszett, hekusok hada lohol a nyomunkban és rögtön elkap, ha egy percre is megpihenünk. Később meg már hiába is akartunk volna megállni, lábunk magától vitt tovább, mind gyorsabban, szinte futólépésben: a végén már egészen gyorsan kellett énekelnünk a nótát, alig tudtuk követni a lábunk járását. Én legalábbis, mert néha úgy érezttem, rögtön összecsuklok, többször megpróbáltam megállni, de hiába parancsoltam rá a lábaimra, azok csak vittek tovább, amíg aztán ügyetlenül bóklászva össze nem akadtak és el nem vágódtam. De ekkor már a többiek is mind a lépcsőkön heverték, ki hason, ki hanyatt, ki oldalt, egymáson átesve, összekeveredett tagokkal; lábunk a levegőben kalimpálva jó ideig továbbra is úgy mozgott, rángatódzott, mintha még mindig fölfelé kapaszkodnánk. Mert ahányan csak voltunk, mintegy vezényszóra, mind egyszerre buktunk föl, mint akik csak arra vártak, valaki elkezdje az egészet: egyik-másik közülünk még csúszott is lefelé néhány lépcsőt, amíg végre megkapaszkodhatott.

Azután végre mozdulatlanul hevertünk, sípólva ziháltunk; néhányunknak az orra is vérzett vagy a feje, ahogy elesve valamelyik lépcsőfok élébe verte.

Egy ideig senki se szolt: túl fáradtak voltunk, túlságosan sajgott minden csontunk, semhogy beszélni tudtunk volna. Aztán végre csak megszólalt valaki. Azt hiszem, Fülés volt:

— Meglátjátok — suttogta erőtlenül —, nemsokára jönnek, és kinyírnak bennünket.

— Kik? — kérdezte Ragyas rekedt, hörgő hangon.

— Nem tudom... Valakik...

Erre Paradicsom szólalt meg: — Legyetek nyugodtak. Mr. Goodsoul nem hagy a pácban bennünket.

— Marha — jegyezte meg Doki vastag hangon. De aztán már megint nem szólt senki. Elaludtunk vagy elájultunk, nem tudom. Vagy lehet, hogy csak én aludtam el...

Aztán egyszerre csak arra ébredtem, hogy valami furcsa zúgást hallok. Mintha a lépcső alatt, a hegy gyomrában valami gép dolgozott volna; és ugyanakkor éreztem, hogy a lépcső mozog alattunk, sebesen fölfelé. Aztán a többiek hangját hallottam. Egy kicsit mintha fölélenköltek volna, de még mindig kifulladásra ültek vagy heverték a lépcsőkön.

— Mozgólépcső — mondta valaki. — Klassz, hogy megindították.

— A disznók — szólt egy másik hang, valószínűleg Dokié. — Most indították meg, amikor már féldöglöttek vagyunk. Amíg szusz volt bennünk, persze hagyták, hadd kínlódjunk.

De Paradicsom rászólt: — Nyugi. Biztosan tudják, mért csinálják így. Azt hiszed, Mr. Goodsoul majd mindig úgy intézi a dolgokat, hogy te a tökfajddal is értsed. Na nem, kisapám, bízd csak rá az ügyeket.

Doki meg dühösen sziszegte vissza: — Hát én nem tudom, mihez kell inkább tökféj. Nem érteni ezt a baromi helyzetet, amibe a nyavalya tudja, hogyan csöppentünk, vagy elhinni, hogy Mr. Goodsoul létezik és hamarosan a Mulatóba érkezünk.

Paradicsom egy ideig hallgatott, és csak aztán szólt. Még sohasem láttam ilyen komolynak az arcát: — Akármit mondasz is, de amit én hiszek, az legalább hasznos.

— Szeretném tudni, mért?

— Mert szükséges volt. Mert nélküle idáig se jutottunk volna.

— Szép kis haszon, mondhatom. Miatta jutottunk a pácba. Nélküle el se indultunk volna.

— De elindultunk. És most már nem szabad kikészülnünk.

— Mintha az érne valamit, ha nem készülünk ki. Majd *mások* szépen kikészítenek bennünket.

— Kik?

Doki ültében kicsit fölemelkedett: — Azok ott — mutatott fölfelé.

Erre mindnyájan fölnéztünk: a köd közben eltűnt, észre se vettük, mikor, és most föl, egészen a csúcsig láthattunk. Odafönn a tetőn valami irtó magas, felhőkarcolószerű épület állt, és bár még egészen messze volt tőlünk, a tetejét is láthattuk, valahol az égben veszett el.

— Ott van — kiáltott Paradicsom. — A Mulató! A lépcsők odavisznek bennünket. Na balfácánok, most mondjátok, hogy nem volt érdemes idáig jönni. Most legyetek okosak!

És a többiek is, majd mind, ugyanúgy odavoltak, mint ő. Sőt magam is komolyan azt hittem, tényleg a Mulató van előttünk. Csak Doki húzta el a száját:

— Seggfejűek. Honnan tudjátok, hogy az a Mulató. Okosabban tennétek, ha megvárnátok a végét.

Paradicsomot majd szétvetette a belső nyomás: — Hát mi a nyavalya lenne más?

— Akármi más is lehet. Például valami csudaklassz, nagy siti, ahol majd szépen hűvösre tesznek bennünket. Vagy szép gyengéden kitoloncolnak az életből. Na ehhez mit szólnál?

— Semmit.

— Azt elhiszem. Mert egy kukkot se tudnál kinyögni.

— Nem azért. Hanem mert erről beszélni se érdemes. Mert amit te mondasz, az ki van zárva. — De mikor Doki megkérdezte, „ugyan mért lenne kizárva?“, erre már semmi okosat se tudott mondani. Egyre csak azt ismételte: „ki van zárva, ki van zárva...”

Mi többiek meg csak néztük azt az irtó nagy tornyot, a ki tudja hány emeletével meg a millió ablakával, ahogy egyre közelebb kerül hozzánk. Még mindig túl fáradtak voltunk, semhogy beszélni legyen kedvünk, és közben nem is tudtuk, mit gondoljunk... Mert én valahogy sehogy se tudtam bevenni, hogy ez legyen az a bizonyos Mulató, amiről annyit álmodoztunk, egy ilyen dögnagy betontorony, zárt szobákkal, ha ugyan nem cellákkal — mert mi mást lehetett ettől várni. És én valahogy nem is így képzeltem el ezt az egész Mulatót, hanem egészen másképp: tudom is én, valahogy kis pavilonokat képzeltem, kertekkel, fürdőmedencékkel, meg mindenfélével, szóval, hogy kényelmesen szórakozni meg kószálni is lehessen benne; és tudom, a többiek se így képzeltek, biztosan mindenki egy kicsit másképpen... na de mindegy, az biztos, hogy látszott az arcukon, egy kicsit csalódottak és hogy azok lennének még akkor is, ha kisülne, hogy ez tényleg a Mulató lenne. De azért csak biztattam magam: ne kámpicsorodj el, várd meg, amíg belekerülsz, most már úgyse tehetsz semmit...

A lépcső meg közben csak egyre vitt bennünket, mind gyorsabban föl felé. A toronyház lassan már akkora lett, hogy minden mást eltakart előlünk; már az eget se láttuk többé, sőt az egész épületből is csak az alsó emeleteket láthattuk már.

VII.

Aztán egyszerre csak megállt velünk a lépcső, és mi ott voltunk a bejárat előtt. A hatalmas kapu szárnyai még csukva voltak, de pár pillanat múlva — bizonyára, mert valami gépezet működtette őket — halk zúgással lassan kinyírtak; látszott, hogy odabenn már várnak ránk. De mi egy-két percig csak bámultunk, mintha nem is tudnánk, mit csináljunk. Aztán sajgó tagokkal, nyögve mégis föltápáskodtunk.

Odabent valami óriási teremben találtuk magunkat; amolyan előcsarnokféle lehetett. Irtó nagy volt, pazarul kivilágítva: a plafonon legalább hús gömb alakú csillár égett, de a terem túlsó végét még így is alig láthattuk; csillogott, ragyogott benne minden, a márványpadló meg a tükrök a falon. De egy árva szék vagy pad sem volt benne sehol, ahová a fenekünket lerakhattuk volna. Reszkető lábbal csak toporogtunk hát, forgolódtunk, nem tudtuk, merre is mehetnénk tovább; ajtót kerestünk, hogy benyissunk valahova, gondoltuk, majd csak találunk valakit, aki útbaigazíthat. De egy ideig hiába néztünk körül.

Aztán, nem is tudom honnan, két hórihorgas egyenruhás alak lépett elő. Egyenruhájuk ismeretlen volt, csöppet se hasonlított a zsaruk vagy a smaszerek egyenruhájához, mégis mindjárt gyanús lett nekem, hogy ahova kerültünk, az bizony minden lehet, csak éppen mulató nem. Aztán pedig, mikor kinyitottak egy ajtót, ránk is kiáltottak: — Na előre, indulás! — Na, ez aztán szép kis fogadtatás, gondoltam erre, mert hát

én is, akár a többiek, valamikor úgy képzeltem, lenge ruhás lányok ugranak majd a nyakunkba. És amikor nagy keservesen vánszorogni kezdtünk, még tovább is kiabáltak: — Na gyerünk, mit mozogtok úgy, mint a tetvek, mozgás, mire vártok! —, sőt taszigálni is kezdték bennünket.

Kisebb, elég szűk helyiségbe lökdöstek. Aztán kívülről ránkzárták az ajtót. Ülő- vagy fekvőhely itt se volt: továbbra is állnunk kellett; néhányan a padlóra kuporogtak.

Később vettük csak észre, hogy alighanem valami liftbe kerültünk, mert egy kis ablakon át mintha a kivilágított lépcsőházba láthattunk volna. Aztán zúgni kezdett valami gép, és hirtelen megindultunk fölfelé. A kivilágított emeletek először csak egészen lassan haladtak el a kis ablak előtt, de aztán mind gyorsabban váltották egymást; a végén már egészen összefolytak a szemünk előtt, olyan irtózatossal sebességgel mentünk. De az útnak mégse akart vége lenni: százezer vagy talán millió emelet is volt. És ahogy fölfelé mentünk, egy ideig egyikünk se szólt. Aztán Ragyás hangját hallottam:

— Na szép kis tészta. Ez lett az egészből. Üres hanta volt.

Paradicsom hangja éles, szinte kukorékoló volt: — Most mondd ezt, amikor már meg is érkeztünk?

— Csak éppen az a kérdés, hogy hova.

Paradicsom hangján érzett, hogy még egy kicsi és elbőgi magát: — Már te se hiszel, Ragyás? Már te se hiszed, hogy... Pedig te mindig...

— Jó vicc, hogy hiszek-e. Óriási barom voltam, hogy egy szavadat is hittem... Hát nem látod, hogy... — Aztán hangosan felröhögött.

Paradicsom erre tényleg elbőgte magát. Mint aki egészen kivan, úgy ordította: — Márpedig ez a Mulató, még ha beledöglötök is! Ha beledöglötök is, értitek!

Ragyás most csak sercintett, és elfordult tőle. De helyette Doki szólalt meg: — Lehet, hogy beledöglünk, sőt biztosan az lesz a vége. De ha ez a Mulató, akkor én püspök vagyok.

— De hát akkor mi a nyavalya? — kérdezte Paradicsom fulladozva és a fogát csikorgatva.

— Hát egy siti. Egy enivaló, cuki kis siti. Itt aztán most úgy a hüvösre ültetnek bennünket, ahogy még soha. Innen, amíg élünk, nem szabadulunk.

Paradicsomot egy ideig még tovább rázta a sírás. De aztán váratlanul megint a régi hangján szólalt meg: — Olyan siti nincs, ahonnan meg ne lehetne szökni... És ha ez nem is a Mulató, a Mulató azért biztosan létezik valahol. Csak meg kell találni. És egyszer biztosan meg is találjuk.

De erre már senki se felelt. Még arra is fáradtak voltunk, hogy a szánkat kinyissuk.

Később, egy kis csend után Füles szólalt meg: — Te atyaisten! Csám-pás! Mi van veled?

Csám-pás furcsa idegenes hangon visszakérdezte: — Éppen velem?... Miért? Mi lenne?

— Megvénültél. Esküszöm, megvénültél.

— Na és? Te talán nem?

Hirtelen mind feljűk néztünk: képük csupa ránc volt, szemük mély lukból pislogott felénk, hajuk megritkult, és mintha szemlátomást őszült volna. De ugyanígy voltak a ráncok is: ahogy néztük őket, a meglévők

egyre mélyültek és újak is támadtak. Fülesnek elöl néhány foga is hiányzott. Csámpás reszelős hangon ránkkialtott: — Mit bámultok? Nézzetek meg magatokat! — és reszkető csontvázkezelével ránkmutatott.

Erre a többiekre néztem; mindnyájan egymásra néztünk: a kabinban csupa kiszikkadt vénember kuporgott vagy ácsorgott, reszkető térdrel. Csak mintha Paradicsom lett volna valamivel fiatalabb a többenél: a vörös hajában csak kevés ősz szál csillogott, a szeme pedig már megint úgy ragyogott, mint máskor. Aztán, mert tükör nem volt sehol, gyorsan a kezemre néztem: ujjaim bütykösek voltak, kiaszottak, kezem háta foltokkal volt tele. Csak néztünk egymásra, és reszketünk: Hát, hogy lehet ez? Ki tette ezt velünk?...

Aztán Ragyás, nyelvével kilökte egy meglazult fogát, ami hangosan koppant a padlón, hirtelen nevetni kezdett. Rekedten, sípoló hangon, mintha egészen becsavarodott volna.

Paradicsomban hirtelen fölment a pumpa: — Most mit röhögsz? Mondd, hogy mit röhögsz?

Ragyás az oldalát fogta: — Még kérdezed? ... Hát nem látod, hogy megvénültünk? ... Most aztán jöhet a Mulató! Sokra megyünk majd a te Rozalindádnál meg a többieknél... — És mint aki nem tudja abbahagyni, tovább röhögött.

Ekkor hirtelen megálltunk; a gépezet zúgása elhallgatott. Olyan csend lett, hogy még a lélegzetünket is hallani lehetett; halálos csend. A kis ablakon át meg semmit se lehetett látni, kívül mintha teljesen sötét lett volna.

És néhány percig semmi se történt. Csak vártunk, hogy jöjjenek és kiengedjenek bennünket. Ragyás néhányszor dörömbölt is az ajtón és kiáltozott: „Nyissák ki! Nyissák ki!”, de aztán abbahagyta, nekünk többieknek meg még ehhez se volt erőnk. Csak a verejték szakadt rólunk. A hideg verejték.

Aztán kívülről léptek hallatszottak. Először csak halkán, aztán mind erősebben; csizmás lábak közeledtek. Ahogy jöttek, Füles hirtelen vonítani kezdett: — Most aztán végünk van — jajveszékelt. — Jönnék és kicsinálnak bennünket! Mind egy szálig! — Erre mások is siránkozni kezdtek. Csak Paradicsom szeme ragyogott még most is: — Ne féljetek. Ha csak egy ujjal is hozzánk mernek nyúlni, megjelenik Mr. Goodsoul és kinyírja az egész bandát. — De azért nagyon halkán beszélt, szava a közeledő lépések hangjába fulladt.

A zárban kulcs fordult meg, és a felpattanó ajtóban egy egyenruhás alak jelent meg, hasonló azokhoz, akikkel odalenn az előcsarnokban találkoztunk. Megállt a küszöbön és ránk kiáltott: — Kifelé! — Mi pedig lassan nyögdecselve föltápáskodtunk, és egymás után kívánszorogtunk a lift ajtaján.

Homályos, alig megvilágított folyosóra kerültünk, ahol még néhány egyenruhás vett körül bennünket. Megint indulást parancsoltak, mi pedig engedelmesen, mint a birkák, megindultunk előttük; sejtettük már, hogy végünk lesz, mégis, meg sem próbáltunk ellenkezni; még csak nem is kérdeztünk semmit, ehhez is túl fáradtak voltunk. Csak mentünk libasorban előre a hosszú folyosón. Ragyás ment legelől, utána a többiek; magam a sor legvégére kerültem, előttem Paradicsom haladt. A folyosó hol balra, hol jobbra fordult. És nem akart vége lenni. De egyszerre

csak Ragyás hirtelen megállt. Mintha visszalökték volna. Erre aztán mind megálltunk.

Az őr ránk ordított: — Lóduljatok! Előre! Mit bámultok?

Ragyás visszafordult, és fogatlan szájával öregesen motyogta: — Itt... itt egy luk van... Nem lehet tovább... — És a lába előtt csakugyan egy nagy négyszögletes sötét nyílás tátongott; mintha valami mély, feneketlen kút volna. Megkerülni nem lehetett, egész szélességben elállta a folyosót.

De az őr tovább ordított: — Ne törődj vele! Csak tovább! Lódulj!

Ragyás egy pillanatig dülledt békaszemekkel még bámult, száját kitévte, mintha még mondani akarna valamit, de aztán csak legyintett, mint akinek már úgys mindegy. Hirtelen előrelépett, és a következő pillanatban már semmit se láttunk belőle.

Mi továbbra is táglult szemmel néztünk. De az őrök megint csak ordítottak ránk és taszigálni, lökdödni kezdtek. Másodiknak Csámpás tűnt el, aztán Füle. Doki, mikor rákerült a sor, hirtelen kiugrott a sorból és visszafelé próbált futni. De az őrök elkapták, és a kúthoz vonszolták. De még így is alig bírtak vele: kapálódzott, rúgott, harapott; sohase gondoltam volna, hogy kis nyápic ember létére ennyi erő van benne; és úgy ordított, mintha nyúzták volna. Ahogy az őrökkel dulakodott, még ránk is kiáltott: — Mit álltok, marhák?! Mit bámultok, ahelyett, hogy... — De mi csak álltunk és néztünk. Egyetlen szó se jött a szánkra.

Aztán a többiek következtek. Egymás után tűntek el a kút fekete torkában. Mikor lassan már csak mi ketten maradtunk, Paradicsom felém fordult: — Csak semmi begerjedés — suttozta még mindig csillogó szemmel, mintha valami nagy titkot árulna el. — A Mulató biztosan lenn a pincében van. És most egyenesen odahullunk.

— Te hülye. Hiszen palacsinta lesz belőlünk.

De Paradicsom csak mosolygott, mint aki úgys jobban tud mindent: — Ugyan már! Odalenn biztosan egy kifeszített ponyva van. Vagy háló vagy ilyesmi... Majd meglátod, nem lesz semmi vész... — És fürgén, szinte vidáman beugrott a nyílásba.

Azután én következtem. Egy pillanatig álltam még a kút szélén; a mélybe néztem, de csak sötétséget láttam. Aztán az egyik egyenruhás a térdével fenéken taszított. Vaksötét, irtózatosan mély aknában zuhantam lefelé.

De azért, miközben testem egyre sebesebben hullott, lefelé pörögve a fekete úrben, még mindig nem tudtam elhinni, hogy mindennek vége, hogy fuccs, kampec az egész...